

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI HTKT KAPCSOLAT KÖZPONT CSODAHÁZ FOGLALKOZTATÓ NAPKÖZI

**MAGAS TÁMOGATÁSI SZÜKSÉGLETŰ/SHF SZEMÉLYEK
NAPPALI SZOLGÁLTATÁSÁNAK ÍGÉRETES GYAKORLATA**

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kiadvány az EFOP-1.9.1-VEKOP-15-2016-00001 kódszámú „**TÁRS PROJEKT – Szociális intézményi férőhely kiváltási szakmai koordinációs műhely kialakítása**” című kiemelt projekt keretében készült.

Szerző:
Szolyákné Deczki Gabriella

Az ígéretes gyakorlat leírásában közreműködtek:
Tóth-Szécsényi Anita, konduktor
Tóth Zsolt, gyógytornász

Fényképeket készíttette:
Kokovai Kata

A kiadványt a TÁRS projekt Szolgáltatásfejlesztési Munkacsoportjának koordinálásával készült.

A kiadvány összeállítását szakmailag felügyelte:
Kiss Róza, TÁRS projekt szakmai vezető

Felelős kiadó: Hamvas Levente Péter, SZIN Nonprofit Kft. ügyvezető

A kiadvány a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet szakmai támogatásával készült.

2021

Szociálpolitikai Innovációs Közhasznú Nonprofit Kft.

Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.
Telephely: 1071 Budapest, Peterdy utca 15. II. emelet
Projektiroda: 1138 Budapest, Váci út 191.
E-mail: ugyvezetes@szinkft.hu
Weboldal: www.szinkft.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az Intézmény története.....	2
2. Intézmény által nyújtott szolgáltatások.....	3
3. Nappali ellátás célcsoportjának bemutatása különös tekintettel az SHF személyekre	6
3.1 Kik is a súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek?	6
3.2 Hogyan is nevezzük őket?	7
3.3 Nappali ellátásba járó fiatalok, az igénybevevői kör bemutatása.....	7
3.4 A szolgáltatások igénybevétele, az intézményi/szolgáltatási jogviszony megszűnésének okai	8
4. Nappali ellátás fizikai környezetének kialakítása	11
4.1 terápiás helyiségeink	12
5. A csoportok kialakításának szempontrendszere	15
6. Mozgásrehabilitáció, mozgásfejlesztés.....	16
6.1 Mozgásfejlesztéshez, gyógytornához használt eszközeink	17
6.2 Konduktív pedagógia eszközei.....	20
6.3 Ortopéd szakorvos által előírt segédeszközök	20
7. Kommunikáció.....	22
8. Étkezés, étkeztetés	23
9. Egészségügyi ellátás.....	24
10. Napirend.....	27
11. Kihívást jelentő viselkedések kezelése	29
12. Szolgáltatások és terápiák.....	30
12.1. Szolgáltatási elemek bemutatása.....	30
12.2 Terápiás foglalkozások- és eszközök bemutatása, ezek hatásai.....	31
13. Szülők és dolgozók együttműködése, szülők bevonása a nappali életébe, közös programok szervezése	34
14. Működési feltételek.....	37
14.1. Finanszírozás.....	37
14.2. A szolgáltatásokat biztosító szakmai team működése.....	38
15. Irodalomjegyzék, felhasznált szakmai anyagok	40
16. Mellékletek	41
1. számú melléklet: Házirend	41
2. számú melléklet: Jogsabályi mankó	45
3. számú melléklet: Jelentkezési adatlap	46

1. AZ INTÉZMÉNY TÖRTÉNETE

Hódmezővásárhelyen a súlyosan, halmozottan sérült gyermekek intézményes nappali ellátása, és annak folyamatos biztosítása megoldatlan volt. A sérült gyermekeket nevelő szülők alulról jövő kezdeményezésként, először 1999-ben kérték a város segítségét egy nappali ellátást biztosító intézmény létrehozásában. 2000 októberében Sérült Gyermekeket Nevelő Szülői Klub alakult, majd összefogással, a város által jelentősen támogatva 2004 júniusában sikeres pályázatot nyújtott be a helyi Kagylóhéj Gyermejköltségi és Családsegítő Szolgálat. A Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium Humán Erőforrás-fejlesztési Operatív Program – HEFOP 4.2 keretében a Hódmezővásárhely, Endre Béla utca 2. szám alatti Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye megvalósítására 161 millió forint támogatást nyert el a pályázat. Konzorciumi partner volt a Csongrád Megyei Mozgáskorlátozottak „Együtt Könnyebb” Ifjúsági Egyesülete. A saját erőt az önkormányzat biztosította, a korábbi óvodai ingatlan és telek átadásával. Akkoriban az első Európai Unió pályázatok közül kiemelkedően sikeres és magas támogatási összegű pályázat lehetővé tette, hogy a sérült gyermekeket nevelő szülők régi nagy vágya megvalósuljon. A város akkori vezetése, a magasan képzett szakemberek támogatása és a szülők közös akarata által született meg a Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye, amely 2006. július 3-án nyitotta meg kapuit az ellátott gyermekek előtt, majd 2006 decemberében Csodaház Foglalkoztató Napközi névre keresztelték az intézményt. 2007 novemberében OM számot kaptunk, két oktatási feladatot lehetett ez által ellátni, korai fejlesztést és fejlesztő felkészítést, majd 2010 szeptemberétől saját fejlesztő iskolai tagozatot működtethettünk, egészen a 2014-ben bekövetkezett jogszabályváltozásig¹, mellyel megszűnt ezen oktatási tevékenységek biztosításának lehetősége a szociális szolgáltatók számára. A Csodaházban azóta a Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (továbbiakban Kozmutza Flóra Általános Iskola) által működik a fejlesztő iskolai csoportunk.

A pályázat és az intézmény létrehozása kettős célt szolgált. Egyrészt lehetővé vált, hogy a sérült emberek naponta kimozduljanak az otthoni környezetükből, másrészt az őket családban gondozó szülők is pár órára mentesülnek súlyos feladataik alól. A részleges vagy állandó felügyeletet és gondozást igénylő gyermekek családjai nagyon le vannak terhelve, adott helyzetben a szülők, családtagok is sérülnek az évek folyamán. Jellemzően legalább az egyik szülőnek tartósan otthon kell maradnia, kiesik a munkából, a végzettsége szerinti gyakorlatából, s elszigetelődik. Súlyos lelki teher mellé társul a család anyagi helyzetének romlása, komoly feszültségek alakulhatnak ki a családtagok között, gyakori a szülők válása.

A napközi életre hívása részben ezeknek a komoly gondoknak az enyhítésére, megelőzésére jelentett megoldást. Az intézmény egyfajta rendszert, napirendet visz a családok életébe. Kiszámítható biztos támaszt nyújt, mivel az év valamennyi munkanapján igénybe vehető az ellátás. A gondozó szülő munkát tud vállalni, ami nem csupán az anyagai helyzet javulását segíti elő, hanem a sikerélmények által az önbecsülésük is növekszik, kapcsolatrendszerük is bővül.

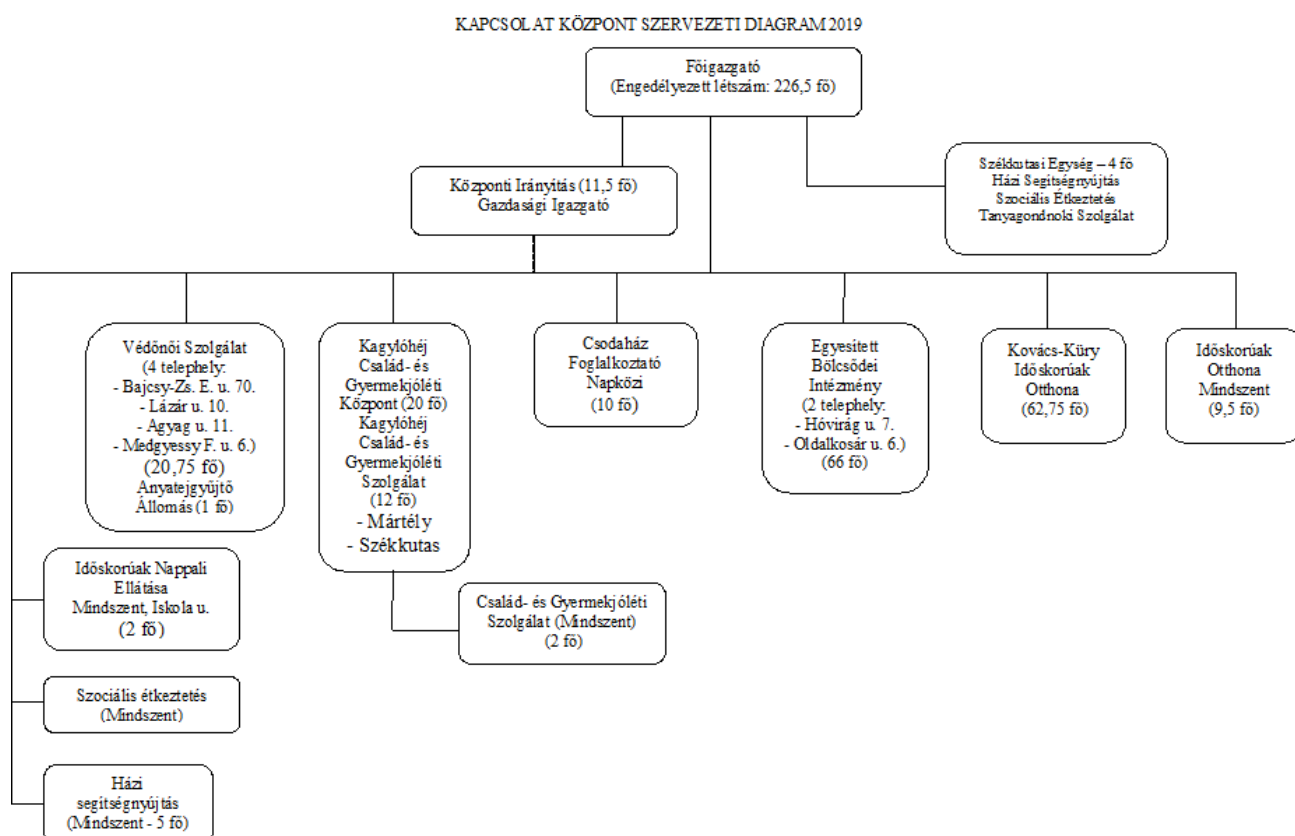
¹ A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény módosításáról szóló 2014. évi CV. törvény alapján

A szülők között az évek során szoros barátságok, szövetségek alakultak. Segítik egymást, odafigyelnek egymásra. A Csodaház létrejötté az összefogásnak, egymás támogatásának köszönhető, amely a mai napig az intézmény működtetésének megkerülhetetlen rugója.

Bálint Gabriella, aki ma a Hódmezővásárhelyi Többcélú Kistérségi Társulás (HTKT) Kapcsolat Központ főigazgatója, az első lépésektől kezdve jelen van a közösség életében, évtizedek óta végzi áldozatos munkáját az intézmény fennmaradásáért és sikeréért. 2000 októberétől, a szülői klub alapításától szívügye a sérült gyermekek és szüleik sorsa, a szolgáltatást létrehozó pályázat benyújtásakor az akkori Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat vezetőjeként felkarolta a kezdeményezést, közreműködött annak sikerében és megvalósításában. Kitartása példaértékű mindannyiunk számára, szeretettel neki ajánlom ezt a tanulmányt.

2. INTÉZMÉNY ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK

A Csodaház a Hódmezővásárhelyi Kistérségi társulás Kapcsolat Központ (továbbiakban: HTKT Kapcsolat Központ) intézményrendszerén belül működik.

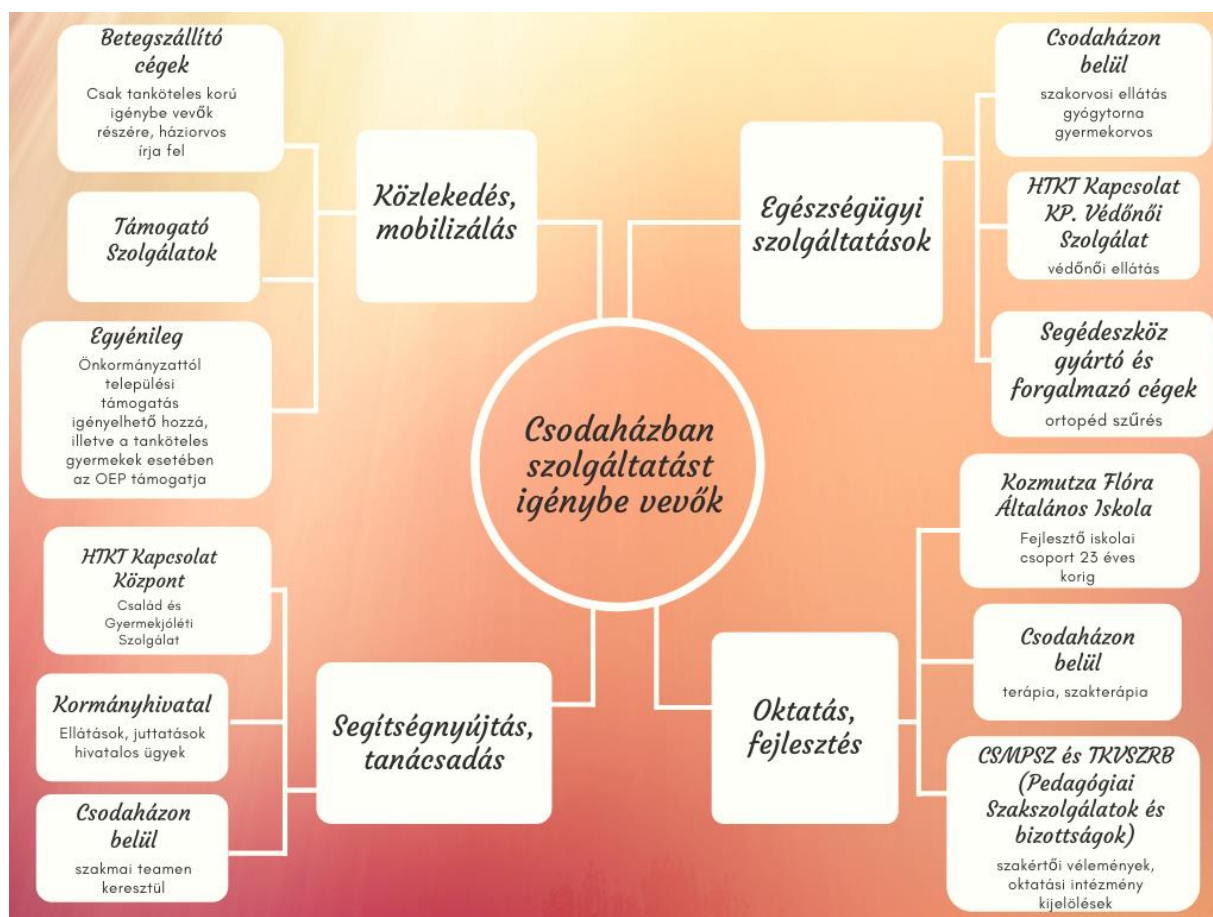

1. ábra A HTKT Kapcsolat Központ szervezeti ábrája

Intézményünk feladata a szakmai programban foglaltak szerint a szolgáltatást igénybevevők számára az igényeiknek, állapotuknak megfelelő **gondozás** biztosítása, szociális, egészségi, mentális és fizikai állapotuknak megfelelő életritmust biztosító **közösségi szolgáltatások** megszervezése, valamint **egyéni terápiás foglalkozások** biztosítása. **Az engedélyezett férőhelyünk 20 fő. Az év minden munkanapján nyitva vagyunk reggel 7 órától délután négyig, szükség esetén fél ötig.** A nappali ellátást igénybe vevő személyek a Kapcsolat Központon belül társintézményeink szolgáltatását is igénybe vehetik, amennyiben ezt a jogszabály megengedi². Példa erre a család- és gyermekjóléti szolgálat által nyújtott szolgáltatás, ahol egyéni esetkezelésre van lehetőség.

A súlyosan fogyatékos gyermekek napi szintű gondozása, ellátása nagyon összetett feladat, hiszen három intézmény – a Csodaházon kívül a Kozmutza Flóra Általános Iskola és a támogató szolgáltatást adó egyházi fenntartású Badalik Bertalan Szociális Szolgáltató - szoros és összehangolt munkája szükséges hozzá.

A célcsoportunk szolgáltatási gyűréje összetett, a kapcsolódó szolgáltatásokat több intézmény együttműködésével tudják igénybe venni.

1. kép Szolgáltatási gyűrű bemutatása példákon keresztül

A Csodaház 2006-os megnyitásával egy álom vált valóra, szülők és szociális szakemberek közös munkájának eredménye. Összetartó kis közösség kovácsolódott, sok támogatóval. Eltelt tizenkét év, az akkor kicsi gyermekek megnöttek, a szülők is idősebbek lettek és ezzel

² Az Igénybevevői Nyilvántartásban (TEVADMIN, KENYSZI) a szolgáltatások ütközhetnek

együtt fáradtabbak, sebezhetőbbek is. Fontos tehát, hogy a napi munkánk során a szülőkre is tekintettel legyünk. Megértő, segítő, empatikus, de határozott kommunikációra van szükség ahhoz, hogy a házirendben foglaltaknak is eleget tudjunk tenni, és a szülő is úgy érezze, hogy segítettünk megoldani a problémáját. Mindezeknek megfelelően az intézmény által nyújtott szolgáltatások az alábbiak:

1. **Egyéni és csoportos terápiás foglalkozásokat biztosítunk.** Terápiás munkatárs kollégáink segítségével a hét minden napján gyógypedagógiai foglalkozások zajlanak. Az egyéni fejlesztések (fényterápia, hidroterápia, gyógytorna, konduktív fejlesztés) egyéni terápiás órarend alapján valósulnak meg, figyelembe véve az igénybevevők aktuális állapotát.
2. **Napi egyszeri meleg étkezést biztosítunk,** lehetőség van különleges diétás ebéd rendelésére is.
3. **Higiénés baleset esetén lehetőség van személyi tisztálkodásra, fürdésre, mosásra.**
4. **Kikapcsolódási, szabadidős lehetőségeket** biztosítunk, kulturális programokat szervezünk, ezáltal színesebbé tesszük a hétköznapokat. Megemlékezünk az aktuális ünnepekről, és az alkalomnak megfelelően dekoráljuk a közösségi tereket.
5. **Egészségügyi ellátást biztosítunk intézményünkben,** megbízási szerződéssel gyermekorvos, neurológus szakorvos, védőnő ellenőrzi a gyermekek/ fiatalok egészségét az ÁNTSZ által engedélyezett orvosi rendelőkben. Lehetőség van továbbá ortopéd szűrésre is. Gyermekorvos havonta, védőnő kéthetente látogatja a gyermekeket. Ortopéd szűrés és neurológiai vizsgálat félévente van. Ez nagy segítség a szülőknek, mert közvetlenül a Csodaházban igénybe vehetik a legfontosabb szakrendeléseket, emiatt nem kell külön rendelőintézetet felkeresniük, illetve a státuszvizsgálatok alapján rendszeres visszajelzést kapnak gyermekük egészségi állapotáról.
6. **Segítséget nyújtunk hivatalos ügyeik intézésében,** segítünk a hivatalos formanyomtatványokat beszerezni, Segítünk az ápolási díj, vagy a GYOD igénylésében, igazolást állítunk ki hozzá. Segítünk felvenni a kapcsolatot a hivatalos szervekkel, társintézményekkel.
7. **Tanácsadást nyújtunk szakemberek bevonásával.** Lehetőség van gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai tanácsadásra, illetve a halmozottan sérült gyermekeket és szüleiket érintő szolgáltatásokról és ellátásokról is nyújtunk tájékoztatást.
8. **Lehetőségünk van nyílt napok szervezésére az érdeklődő családok és a szakma részére is,** így szélesebb körben ismertetni tudjuk a szolgáltatásainkat.
9. **Támogatjuk az önszerveződő csoportokat** (például szülői klub). Megbeszéléseket, közös programokat, közös kirándulásokat szervezünk a szülőkkel.
10. **Az igénybevevőink szállítása,** közlekedése a helyi támogató szolgálattal együttműködve, betegszállító cégek segítségével valósul meg.
11. **Az intézményben a Kozmutza Flóra Általános Iskola közreműködésével fejlesztőiskolai csoport működik,** így a tanköteles korú gyerekek az oktatás mellett egyidejűleg szociális ellátást is igénybe tudnak venni.

Az ellátás szervezésénél véleményünk szerint az jelenti a valódi segítséget a szülőnek, ha helyben minél több szolgáltatáshoz hozzájutnak. Például a szülő jelenlétében az intézményben a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság munkatársa meg tudja vizsgálni a gyermeket, így már nem kell emiatt Szegedre utazniuk.

3. NAPPALI ELLÁTÁS CÉLCSOPORTJÁNAK BEMUTATÁSA KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ SHF SZEMÉLYEKRE

3.1 KIK IS A SÚLYOSAN-HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK?

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek fogalma szakmailag elfogadott formában:

„A súlyos-halmozott fogyatékos állapot olyan állapot, melynek háttérében rendszerint a korai életszakaszban, ritkábban a későbbi életkorban bekövetkező súlyos, átható, komplex sérülés áll, ami rendszerint a központi idegrendszert (elsősorban a fejlődésben és érésben lévő agyat) érinti. A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünet együttes alakul ki, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, a tevékenységben súlyos akadályozottságot, és a társadalmi életben való részvételben súlyos hátrányokat okoz.” (Dr. Márkus Eszter: Az érzékelés-észlelés fejlesztésének lehetőségei)

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek fogalma egy érintett személy megfogalmazásában:

„Szőke, kék szemű vagy barna, alacsony, vagy izmos. Más és más. *Emberek.*
Mosolygós, huncut, durcás, kíváncsi, vagy akaratos. Más és más. *Gyerekek.*
A mi gyerekeink. Általuk váltunk szülőkké. Mi ezt is tőlük kaptuk, a kis karjuk ölelésével, a ragaszkodással a meleg szemükben. Más és más.
Fogadjuk el Őket így is és szeressünk mindent, amit kaphatunk Tőlük. Ez már *ugyanolyan!*
SZERETET!” (Csete Ildikó, édesanya)

A Csodaházban nagyon fontosnak tarjuk, hogy a szakmai munka mellett a második megfogalmazás is erősen érvényesüljön. A nappali ellátás, a családi kis létszámú intézmény lehetőséget ad nekünk arra, hogy ez megvalósulhasson.

3.2 HOGYAN IS NEVEZZÜK ŐKET?

Hogyan kell neveznünk azokat a személyeket, akikre naponta vigyázunk, óvjuk és mindenben segítjük őket? Gyerekek? Fiatalok? Gondozottak? Ellátottak? Szolgáltatást igénybevevők? Nehéz témakör, és tudjuk, hogy több irányból megközelíthető a fogalmak használata. Ha hivatalos adatokat kell megadnunk például a könyvelés felé, akkor a legtöbbször gondozotti/ellátotti létszámadatokat kérnek, és ellátotti jogviszonyról beszélünk. Ők már nem gyerekek, többen járnak a harmincas éveikben, tehát fiatalok? Biztosan szolgáltatást igénybe vevők, hiszen mi szolgáltatást nyújtunk, ők pedig igénybe veszik. Mégis, a legtöbb szülő, ha a saját gyermekéről beszél vagy a többiek állapotáról érdeklődik, vagy felajánlásokat tesznek a kis közösségünknek, akkor a „gyerekek” megnevezést használják, hiszen számukra örökké a kicsi gyerekük marad, akiről gondoskodnak, babusgatják őket, féltik és óvják mindentől. Ugyanezt az attitűdöt várják tőlünk is a mindennapok során, ezért teljesen elfogadott, negatív felhang nélküli a hétköznapokban a személyes kommunikáció során úgy hivatkozunk rájuk, ahogyan ők teszik. Azonban hozzátartozik, hogy kollégáink is tisztában vannak vele, hogy már nem mindegyikük gyermek. S fontos számunkra az a szemlélet, hogy kiszolgáltatottságuk ellenére ne tartsuk gyerek szerepben a felnövő fogyatékos embereket, és próbáljuk meg számukra biztosítani a minél magasabb szintű önrendelkezést, s a lehető legtöbb dologban az önálló döntés szabadságát, képességeik szintjén az önállóság megélését. Például a szabadidős tevékenységnél eldönthetik, hogy mit szeretnének csinálni, és azt is tiszteletben tartjuk, ha semmihez nincs kedvük, inkább pihennének. A választás lehetőségét a legtöbb esetben igyekszünk felkínálni nekik, és az önállóságuk mértékét tiszteletben tartjuk.

3.3 NAPPALI ELLÁTÁSBA JÁRÓ FIATALOK, AZ IGÉNYBEVEVŐI KÖR BEMUTATÁSA

A Szolgáltatás engedélyezett férőhelye 20 fő, jelenleg 16 ellátottról gondoskodunk, 2 csoportban. Kezdetben csak súlyosan, halmozottan fogyatékos személyek vehették igénybe a szolgáltatást. A jelenlegi szakmai program szerint már középsúlyos sérülteket is fogadunk. A középsúlyosan sérült személyek felé való nyitás eleinte nehezen ment, sok előítélettel kellett megküzdenünk. A szülőikben gyakran megfogalmazódott, – teljesen érthető okokból - hogy „az én gyerekem nem ennyire sérült, többre képes, nem itt van a helye”. Mára azonban az elfogadottságunk, így a súlyosan sérültek elfogadottsága is pozitív irányba változott. Az oktatásból kikerülő, már nem tanköteles korú fiatalok és szüleik számára is megoldást tudunk nyújtani abban az esetben, ha nem szeretnének intézeti elhelyezést. A 16 ellátottból két fő középsúlyosan sérült, és egyre többen érdeklődnek a szolgáltatásaink iránt ebből a célcsoportból. Fejlesztésük, és a velük való munka a súlyosan fogyatékos fiataljainkkal együtt történik, de a csoportokon belül is erősen differenciáltan, személyre szabottan. Az igénybevevők számának növekedése egyre inkább előrejelzi egy harmadik csoport szükségességét. Bízunk benne, hogy kifejezetten a középsúlyos sérült személyek részére tudjuk elindítani ezt a csoportot.

Az ellátottak köre kiterjed a Hódmezővásárhelyi Kistérség és vonzáskörzete, valamint a társult települések közigazgatási területén élő súlyosan, halmozottan és középsúlyosan sérült gyermekekre, fiatalokra. Akik a szolgáltatásainkat legtöbbször igénybe veszik, azok a hódmezővásárhelyiek, ők nyitás óta, tehát 14 éve járnak az intézménybe, de érkeznek hozzánk Szegedről, Nagymágocsról, Szentésről és Marosleléről is.

2006-ban 18 éves korig, ma már 45 éves korig lehet igénybe venni a szolgáltatást. Jelenleg a legidősebb igénybevevőnk 31 éves, a legfiatalabb 12 éves.

Igénybevevők életkora, neme 2020-ban	Férfi	Nő
3-5 év	-	-
6-10 év	-	-
11-15 év	2 fő	-
16-20 év	-	1 fő
21-25 év	6 fő	3 fő
26-30 év	1 fő	1 fő
31-35 év	1 fő	1 fő
35-45 év	-	-

A hozzánk járó gyermekek, fiatalok többségének sérülése nem veleszületett vagy genetikai rendellenesség, hanem perinatális eredetű, szerzett sérülés. Ennek oka lehet agyvérzés, elakadás a szülőcsatornában, méhen belüli fertőzés, intrauterin³ korban az anyát ért súlyos betegség, kockázatos ikerterhesség. Többnyire oxigénhiányos állapotból eredő idegrendszeri sérülések jellemzőek, melyek érintik a mozgásos és a kognitív funkciókat is.

A látszat ellenére sem homogén a csoportok összetétele a halmozottan sérült, súlyosan fogyatékos személyek⁴ vonatkozásában, ez megmutatkozik például a mobilizációjukban, vagy a gondozási és terápiás szükségleteikben.

3.4 A SZOLGÁLTATÁSOK IGÉNYBEVÉTELE, AZ INTÉZMÉNYI/SZOLGÁLTATÁSI JOGVISZONY MEGSZŰNÉSÉNEK OKAI

Az intézményben általában nincs feltöltve a teljes létszám, ennek több oka van (pl. igyekszünk puffer férőhelyet fenntartani a nyári időszakban iskolai szünet miatt nappali ellátást igénybe vevő tanulók számára, illetve az előző részben említett – középsúlyosan sérült gyermekeket nevelő - szülői előítélet csak az utóbbi időszakban kezdett oldódni). Az intézmény kihasználtsága az elmúlt években növekedésnek indult, a beiratkozottak száma iskolai időszakban 15 és 17 fő között mozgott, az iskolai szünetekben pedig 18-19 fő között. A létszámunk alakulása nagyban függ továbbá attól, hogy az illetékes szakértői bizottságok milyen ellátási/fejlesztési formát javasolnak a gyerekeknek, és persze attól is, hogy a szülők mennyire ismerik a munkánkat és az intézményt. A környező településeken újságokban, illetve interneten a facebook oldalunkon többször bemutatkoztunk, így bekerültünk a köztudatba, illetve most már a szülők is ajánlanak bennünket a sorstársaiknak.

³ méhen belüli

⁴ A továbbiakban, amikor ezt, a szakmai programunk szerinti kifejezést használom a célcsoportunk vonatkozásában, akkor a SHF és a magas támogatási szükségletű személyeket is értem alatta.

A jelentkezés és a szükséges igazolások (szakorvosi lelet, szakértői vélemény) bemutatása után lehet igénybe venni a szolgáltatást.

Ugyanakkor jogszabály szerint nem lehet szolgáltatást igénybe venni abban az esetben, ha az igénybevevő veszélyeztető magatartást tanúsít, vagy orvosi ellátást és állandó ápolást igényel.⁵ Az elmúlt 10 évben azonban nem ezek miatt szűnt meg 1-1 személy gondozási folyamata.

Az ellátás megszűnésének okai 2010 és 2020 között:

Más nappali ellátásba távozott:	4 fő
Bentlakásos intézményi elhelyezést választott a szülő	5 fő
Szülő otthonában gondozza	7 fő

Az elmúlt három évben például két fiatal járt hozzánk messziről (Csengeléről, Szegedről). Ők nagyon sokat és hosszan utaztak betegszállítóval, sajnos az állapotuk miatt egyre nehezebben viselték a napi szintű bejárást. A szülőkkel közösen átgondolva, a fiatalok/gyerekek legfőbb érdekét szem előtt tartva intézményváltás történt, a lakóhelyükhöz közelebb eső nappali ellátást választottak. Súlyos egészségi állapot romlás miatt két fiatal esetében fordult elő, hogy nappali ellátásban nem tudtuk a felelősséget vállalni értük. Egyikőjüket továbbra is otthon gondozza a szülő, a másik gyermek pedig egészségügyi gyermekotthonban van, bentlakásos intézményben.

Előfordul, hogy olyan komplex ellátást igénylő személy kéri az ellátást, akit más szolgáltató nem tud vállalni. Példák erre azok, akik kommunikációjukban és/vagy mozgásukban teljes mértékben akadályozottak, illetve étkezésük különös figyelmet igényel. Az összetett, magas támogatási szükségletet eredményező állapotok együttesen nagyon nagy kihívást jelentenek a szakemberek számára, ilyenkor át kell gondolnunk, hogy a felkészültségünk és az infrastruktúránk alkalmas-e a jelentkező fogadására. Az alábbiakban két olyan példát szeretnénk bemutatni, amikor komplex támogatási szükséglettel élő fiatalok szülei fordultak hozzánk, és segíteni tudtunk szolgáltatásunkkal.

Robi⁶ olyan fiatalunk volt, aki gyógyíthatatlan betegségben szenvedett, az egészségi állapotának romlását nem tudták előre prognosztizálni az orvosok, mert olyan ritka betegsége volt, hogy nem tudtak mihez viszonyítani. Az iskolájában működő fejlesztő csoportban már nem tudtak neki biztonságos környezetet nyújtani, a család pedig elzárkózott a bentlakásos intézményi elhelyezés lehetőségétől. Egyértelmű volt, hogy a szülő komoly döntés előtt állt, hiszen végig kellett gondolnia, hogy otthon kíséri végig gyermekét ezen a borzasztó nehéz úton, vagy pedig egészségügyi gyermekotthon segítségét kéri. Mi valójában a döntés meghozatalához szükséges idő alatt tudtunk a család segítségére lenni. Nálunk a Csodaházban a környezet és a dolgozói kapacitás lehetővé tette, hogy biztonságban teljenek a mindennapok. Végül egy idő után intézményi elhelyezés mellett döntött a család. Az ilyen és ehhez hasonló esetek nagyon megviselnek mindannyiunkat. Csoportos és egyéni beszélgetések, szükség esetén pszichológussal való konzultáció segít nekünk elfogadni a történéseket.

⁵ 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 81. § (2) bekezdés

⁶ Anonimizált név

Kevésbé szélsőséges Balázs⁷ példája, olyan felnőtt korú SHF személy fogadása, akinél az autizmus is komoly mértékben jelen van. Az első beszélgetéskor a szülő tele volt kétségekkel, hogyan fog boldogulni nálunk a gyermeke, illetve mi hogyan fogunk vele boldogulni. Balázs járóképes, részben használ szavakat, az önellátási képessége jó, például önállóan étkezik, használja a WC-t, akaratát ki tudja fejezni. Mindezek mellett a korábbi intézményében voltak magatartási problémái, dühkitörései. A hozzánk való jelentkezése előtti hónapokban ezeket a problémákat orvos által kontrollálták. A felvételi beszélgetésen javasoltuk a szülőnek, hogy Balázssal együtt jöjjenek el hozzánk, akár több alkalommal is, hogy lássuk, hogyan reagál a nálunk lévő körülményekre, majd a tapasztaltak fényében hozzanak döntést a beiratkozásról. A felvételhez szükséges jogszabályi előírásoknak tökéletesen megfeleltek, szakorvosi véleménye volt, közösségbe jöhetett. Mondhatni, hogy papírforma szerint mindennek megfeleltek, semmi akadálya nem lett volna a felvételnek.

Az ő esetükben két nagyon fontos dolog rajzolódott ki. Az egyik, hogy a szülő őszintén beszélt a fia állapotáról, a félelmeiről és a veszélyekről, amely nagyon fontos és értékes információkat hordozott számunkra, s ez megalapozta és meghatározta további együttműködésünket. A másik, hogy hiába szeretnénk volna mi felvenni, vagy hiába szeretne volna a szülő beiratni Balázst, ha maga az ellátást igénybevevő nem érzi jól magát az intézményben, akkor nem szabad eröltetni, más lehetőséget kell keresni számára. Úgy gondoljuk, hogy próba és tapasztalás nélkül nem derült volna ki, hogy Balázs számára megfelelő-e a Csodaház. Végül beiratkozott, és része lett a közösségünknek.

2. kép Mindenkinek kell egy hely, ahol elfogadják, biztonságban érzi magát, és megfelelő gondoskodást kap. A halmazottan sérült gyerekek számára ez a hely a Csodaház.

⁷ Anonimizált név

4. NAPPALI ELLÁTÁS FIZIKAI KÖRNYEZETÉNEK KIALAKÍTÁSA

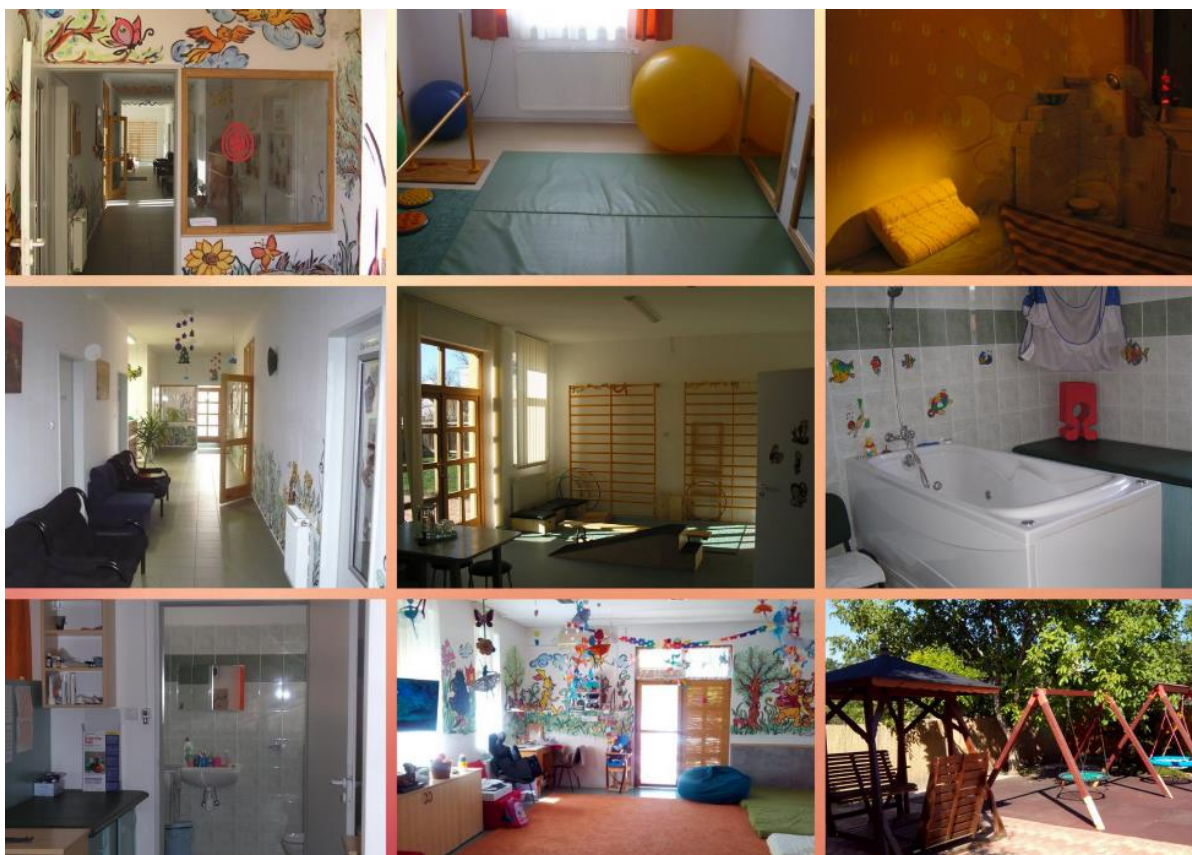
A Csodaház épülete egy bezárt óvoda felújítása és kibővítése után nyerte el jelenlegi formáját. Csendes, nyugodt környezetben található Hódmezővásárhely Újváros városrészén, kertés házas lakóövezetben. Könnyen megközelíthető Szeged és Makó felől is. Közel van a vonatállomás, és a buszmegálló is. Egy könnyebb sétával eljuthatunk a belvárosba, vagy a közeli játszótérre. Az épület előtt két parkoló rész van kialakítva, hogy a Támogató Szolgálat és a betegszállító cégek autói kényelmesen elférjenek.

A régi óvoda épületében kapott helyet a technikai szárny. Iroda helyiségek, öltözők, ápolói szoba a kulturált étkezéshez és pihenéshez, orvosi szoba, raktárak.

A tálaló konyha egy külön egység az épületen belül. Található benne két mosogató részleg, szonda előkészítő helyiség saját mosogatóval, és két nagy hűtőszekrény, melyből egy kizárólag az igénybevevőké.

Az új épületrész külön bejáraton is megközelíthető. Itt találjuk a szolgáltatás közösségi, terápiás és foglalkoztató helyiségeit: két nagy csoportszobánk mellett van torna-, hidroterápiás-, valamint snoezelen szobánk, illetve egy gyógypedagógiai foglalkoztatónk.

A két épületrészt egy hosszú és széles, külső szemlélő számára „érthetetlen labirintus” szerű folyosó köti össze. Ez a folyosó azonban a tudatos tervezés része, célja pedig az, hogy rossz időjárás esetén is lehessen sétálni a terápia részeként walker segédeszközökkel, rollátorokkal.

3. kép Belső és külső tereink

A csoportszobákból közvetlenül ki lehet jutni az udvarra, illetve a két csoportszoba között van egy nagy napernyővel védett terasz.

Az épület kívülről is jól körbejárható, teljesen akadálymentesített. Az udvaron két fészekhinta és egy kerekesszékekkel is használható hinta van. A szépen gondozott, parkosított kertünkben a közelmúltban közösségi összefogással kialakítottunk egy magaságyást, ahol közösen kertészkedhetünk.

4. kép Magaságyás, veteményezés

Gyakorlati szempontból nagyon fontos, hogy akadálymentes, kerekesszékekkel is jól bejárható tereket hozzunk létre.

Büszkén mondhatjuk, hogy modern, nagyon jó állapotú épületben, rendezett szép környezetben, és kiváló felszereltséggel fogadjuk a hozzánk fordulókat.

4.1 TERÁPIÁS HELYSÉGEINK

Szakterápiát csak megfelelő végzettséggel rendelkező szakember kollégáink végezhetnek, úgy, mint gyógytornász, konduktor, gyógypedagógus.

Hidroterápia: emelvényre szerelt hidromasszázs kád és mennyezeti sínes betegemelő rendszer található a helyiségben. A kialakításnak köszönhetően a kollégáknak nem kell hajolniuk, emelniük (lásd 3-as számú képösszeállítás).

Fényterápia: a Snoezelen szobában audio-akusztikus, vizuális-, taktilis-, aroma-ingerek vannak. Minden érzékszervre kellemesen hatnak. A terápia során a gyermekek/ fiatalok vízgyúnyon pihelve tudják kiélvezni ezt a foglalkozásformát, mely az érzékszervek elérésén túl

a mozgásszervek feszességének és a belső feszültségeknek az oldását, egyben a többi foglalkozáson való aktívabb részvételt is szolgálja, hiszen a kellemes pihenésen kívül a nyugodt állapot elérése is alkalmas. Nagyon hasznos, ha valaki feszült, ideges, nem tud koncentrálni az előtte álló feladatra.

Ebben a szobában kapott helyet a sóterápia is, sótégglákból épített falakkal és tartályokkal, melyeket speciális sóoldatokkal töltünk fel.

A mozgásfejlesztést 3 helyiségben végezzük, melyek felszereltsége egyaránt megfelel a konduktív pedagógia és más mozgásterápiák (pl. gyógytorna) módszereinek. Az egyik szobában az egyéni gyógytornát végezzük. Több tornaeszköz áll a rendelkezésünkre, zsámolyok, tornaszőnyeg, karikák, különböző méretű gimnasztikai és Bobath labdák, Wesco hengerek, csepphinta, fókusz székek és tornapriccsek. Speciális eszközeink az állítógép és a járássegítő walker, illetve többféle rollátor is a rendelkezésünkre áll.

5. kép Konduktor kollégánk tornáztat Pető-féle priccsen

Egy másik helyiségben található a függesztőrácsunk (lásd 7. kép), ahol gyógytornász kolléga foglalkozik a fiatalokkal. A függesztőrács legtöbbször kórházakban, rehabilitációs intézményekben alkalmazott eszköz, a terápiák bemutatásánál részletesen olvashatnak jótékony hatásáról. A harmadik szobában található a MOTOMED mozgatható, mobil eszközünk, amely a karok és a lábak mozgatásával azok teljes izomzatára van jótékony hatással.

Gyógypedagógiai foglalkoztató: itt az igénybevevők értelmi és egyéb (szem-kéz koordinációs, manipulációs) fejlesztésére van lehetőség. Kreatív foglalkozások és logopédiai, beszéd-fejlesztő szakterápiás órák helyszíne.

A két csoportszoba berendezése megegyezik, és a szolgáltatást igénybevevők speciális igényeinek megfelelően van kialakítva. Kerekesszékekkel jól bejárható, nagy terek vannak kialakítva. A szobák mérete kb. 50 m², ahol kényelmesen elfér nyolc igénybevevőnk és kettő

vagy három munkatársunk. A biztonságos pihenést a padlón elhelyezett matracok biztosítják, illetve egy nagy puha szőnyeg teszi komfortossá a szobát, melyen kerekesszékekkel is lehet közlekedni. Az állítható magasságú speciális Pető-féle priccs (lásd 5. kép) a hozzá való asztallappal használva egyben munkaasztal is, melyhez kerekesszékekben is oda lehet ülni, illetve fokosszékeket is használunk. A csoportszobában minden gyereknek külön saját jelükkel ellátott szekrény áll rendelkezésre, ahol a személyes holmijukat tarthatjuk.

Mindkét csoportszobához tartozik akadálymentesített WC és fürdőszoba, valamint kézmosó. Gondolva a vizelet és széklet tartási problémával küzdő gyerekekre, függönnyel leválasztható pelenkázó részt is kialakítottunk.

A csoportszobák és a folyosó falait a helyi művészeti iskola diákjai festették színesre, mesefigurákkal díszítve. A kedves színes falak mellett fontos, hogy legyen fehérre festett egyszerű helyiség is, mert a fogyatékoság mellé társuló autizmussal küzdő személyeknek tapasztalatunk szerint erre van igénye. Nálunk ez a helyiség a tornaszobában kapott helyet.

6. kép A felső képen az egyik csoportszobánk látható, a lenti képen egy olyan helyiség, ami a súlyosan autista igénybevevők számára is elfogadható.

5. A CSOPORTOK KIALAKÍTÁSÁNAK SZEMPONTRENDSZERE

Egy csoportban az 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet alapján maximum 8 fő súlyosan fogyatékos személyt lehet gondozni, ennek megfelelően a csoportokban 8-8 fő van. Az igénybevevők bizonytalan egészségi állapota miatt sajnos ritkán fordul elő, hogy mindenki bent legyen a napköziben. Az elmúlt évek során többféle szempontrendszer alapján kerültek kialakításra a csoportok. Kezdetben csak halmozottan sérült, súlyosan fogyatékos gyermekek jártak az intézménybe, majd a szakmai program változtatása lehetővé tette, hogy közepsúlyos sérült fiatalokat is tudjunk fogadni.

Az intézmény nyitásakor a csoportok felosztása a következők szerint alakult:

A szolgáltatást 3-18 éves korig lehetett igénybe venni. A csoportok kor szerint voltak felosztva (3-9 év között és 9-18 év között). Később a felső korhatárt kitöltük 45 éves korig, valamint a „kicsik” is kinőttek a kiscsoportból. A csoportok bontásánál figyelembe kellett venni a tanköteles korú gyermekek számát, mert egy fejlesztő iskolai csoportban hatan lehetnek. Annak érdekében, hogy a szociális ellátás és a fejlesztő iskola összhangban tudjon működni, a két csoportban vegyesen voltak iskolások és nem iskolások. A foglalkozásokon mindenki részt vett, az állapotának megfelelően.

A gondozottak kor szerinti összetétele az idő során változott, már nem lehetett életkor szerint kiscsoportot és nagycsoportot definiálni. A tanköteles gyerekek száma is hat fő alá esett, hiszen az iskolának lehetősége nyílt egy fejlesztő iskolai csoportot indítani. Újra át kellett gondolnunk a csoportok kialakítását. Jelenleg az összes tanköteles gyermek egy csoportban van.

Az elmúlt 14 évben a csoportok kialakításánál figyelembe vettük tehát az igénybevevők életkorát és tankötelezettségét. Mindezek mellett nagyon fontos, meghatározó tényező a személyiség és az állapot is. Fontos, hogy a gondozó személyét maximálisan el tudja fogadni az igénybevevő, hogy jól működő segítő kapcsolat alakulhasson ki.

Fontos az is, hogy az igénybe vevő gyermeket/felnőttet szükségleteinek megfelelő fizikai környezet vegye körül. Minden helyiségünk akadálymentesített, de ez nem jelenti azt, hogy bármelyikük bárhol jól érzi magát az intézményen belül. Gyakorlatban ez azt jelenti, hogy egy súlyosan sérült és egyben autista személyt nem lehet egy nyolc fős vegyes csoportban ellátni, neki speciális, biztonságos körülményeket kell biztosítanunk, kiemelt figyelemmel. Az elmúlt évek során több megoldás is született erre. Próbáltunk a csoportszobából térelválasztó szekrény segítségével egy csöndes kuckót kialakítani számára matraccal és a kedvenc tárgyával, de nem nagyon fogadta el. Végül a megoldás az lett, hogy a tornaszobaként funkcionáló helyiségben tud nyugodtan elvonulni, amikor ő jónak érzi, és önállóan cselekszik, ami összecseng azzal, hogy az önrendelkezésüket a lehető legnagyobb mértékig tiszteletben tartjuk. A felügyelete ott is megoldott, mert a szoba előtti közösségi tér folyamatosan használva van foglalkozásokra, így biztonságban van, és ez számára a leginkább megfelelő környezet. Másik példa lehet a WC használat. Az évek alatt kialakult rutin miatt ragaszkodnak az ismert környezethez, ami a biztonságérzetet megadja az alapvető szükségleteik elvégzéséhez.

Mindkét csoportban vegyesen vannak fiúk és lányok. Már mindenki serdülő, vagy felnőtt korban van. Az emberi méltóság és az intimitás megőrzése érdekében kiemelten figyelünk a gondozási feladatoknál (pl. tisztázás, öltöztetés) a nemenként való elkülönítésre is.

A Csodaházban 16 egymástól eltérő állapotú és szükségletű fiatalról gondoskodunk. **Összefoglalva, a csoportok kialakításánál az alábbi szempontok szerinti legjobb megoldásra törekszünk:**

- életkor
- tankötelezettség
- stabilitás
- biztonságérzet
- egészségi állapot
- személyiség
- alkalmazkodó képesség a társakhoz, és biztonságot jelentő gondozó kolléga személye

Külön figyelmet kell fordítani a dolgozók csoportbeosztására. Mindkét csoportban dolgozik egy-egy egészségügyi végzettséggel rendelkező kolléga (ápoló, szakápoló). Abban a csoportban, ahol csak 23 év feletti, tehát már nem tanköteles korú felnőttek vannak, gyógypedagógus végzettségű terápiás munkatárs által biztosított a gyógypedagógiai segítségnyújtás, mint szolgáltatási elem. A másik csoportban az oktatási intézmény gyógypedagógusa látja el ezt a feladatot. Egy időben egy csoportban minimum két gondozónak kell jelen lennie, hogy probléma vagy vészhelyzet esetén gyorsan és szakszerűen tudjanak reagálni.

Kis létszámú intézmény vagyunk, azonban a fenntartó, figyelembe véve az igénybevevők szükségleteit, a minimumon felül biztosítja a szakmai létszámunkat. Ennek köszönhetően tudjuk helyettesíteni egymást szabadság vagy betegség esetén, illetve valamennyi gondozó mindkét csoportba be tudott tanulni, és helyt tud állni.

6. MOZGÁSREHABILITÁCIÓ, MOZGÁSFEJLESZTÉS

A mozgásfunkciók fenntartását és a mozgásfejlesztést célzó szolgáltatások a legfontosabbak a Csodaházban, mert minden tevékenységünk alapja a mobilizálhatóság. Az 1/2000. (I.7.) SzCsM rendeletben található melléklet nem írja elő gyógytornász alkalmazását, mégis érdemes a munkakör betöltéséhez forrást találni alapítványi finanszírozással, vagy pedig a költségvetésbe beépítve. A hozzánk forduló érdeklődők rendszerint arról számolnak be, hogy egyénileg nem tudják megoldani a gyógytornát, mozgásfejlesztést. A Csodaház abban a kivételesen szerencsés helyzetben van, hogy gyógytornász és konduktor kolléga is erősíti a szakmai csapatot.

Egyéni órarend szerint zajlanak a terápiák, és egymásra épülnek. A hidrotériapia ellazítja az izmokat, majd valamilyen nyújtó vagy erősítő torna következik, végül levezetésként snoezelen terápiával relaxálunk.

A rendszeres átmozgatás kihat a gondozás minőségére is, a végtagok merevségét, az ízületek beszűkülését meg lehet előzni, vagy a folyamatot le lehet lassítani.

6.1 MOZGÁSFEJLESZTÉSHEZ, GYÓGYTORNÁHOZ HASZNÁLT ESZKÖZEINK

Függesztőrács:

A függesztőrácsban végzett gyógytorna komplex hatású, ötvözi a masszázst, a hagyományos gyógytornát, a manuálterápiát, a nyújtást és az erőfejlesztés elemeit. A függesztőrács-kezelés tulajdonképpen a vízi torna utánpótlása szárazon. Lehetőséget kínál a végtagok súlytalan mozgatására, az ízületek kilazítására és az aktív mozgás megindításának elősegítésére. Segítségével maximális ízületvédelem mellett lehet alkalmazni lazító, erősítő (ellenállással szemben végzett), nyújtó és mobilizáló felfüggesztéseket. Számos területen felhasználható: csecsemőrehabilitáció, gerontológia, passzív mobilizálás, élsport, parézis, fitnesz, az ízületi tok és a szalagrendszer tehermentesítése mellett végzett izomerősítés, kontraktúranújtás, ízület mobilizálása, fájdalommentes mozgás. Kötelekkel, hevederekkel optimális pozícióban, biztonságban történő erőfejlesztés, izomrehabilitáció, többfokozatú nyújtás, koordinációfejlesztés, hatékonyabb trakciós (nyújtó) gyakorlatok, manuális módszerek gyakorlása válik lehetővé.

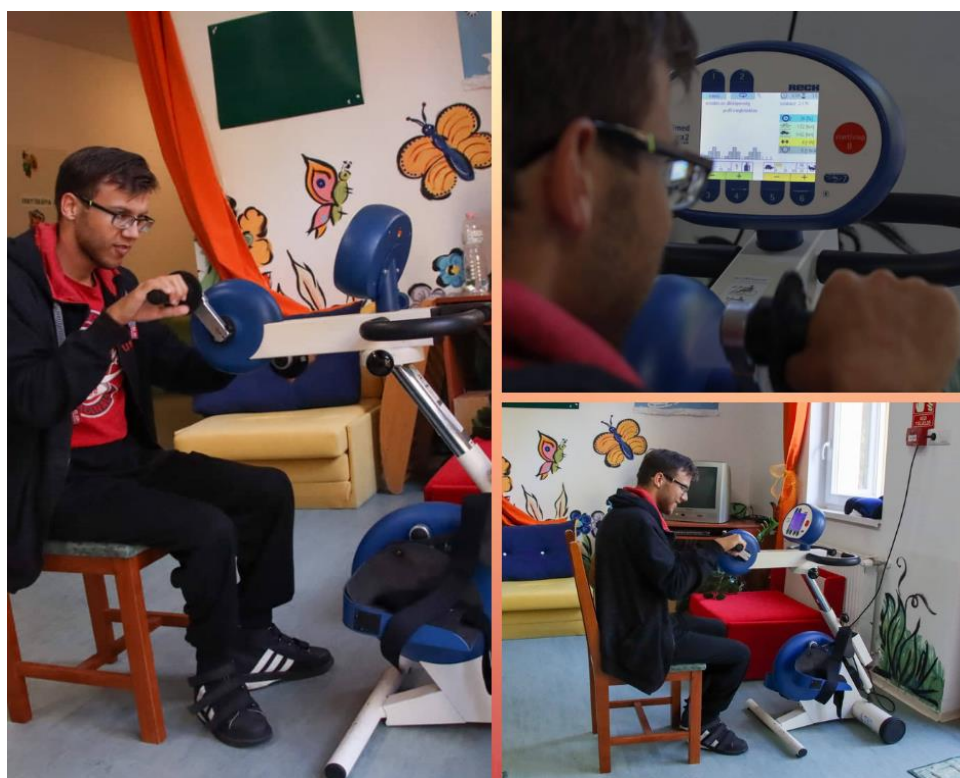
Felhasználása a Csodaházban: a szerkezetnek Intézményünkben elsősorban a passzív mobilizálásban, fájdalommentes kontraktúra nyújtásában, aktív mozgások megindításában, és nem utolsósorban a legtöbb igénybevevőnkénél fennálló spasztikus izomzat lazításában, valamint a kóros testtartás korrekációjában tudjuk nagy hasznát venni.

7. kép Függesztőrácsunk használat közben

MOTOMED:

A fiataloknak mind a négy végtagját át tudjuk mozgatni ezzel a szobakerékpárra hasonlító készülékkel, aktív és passzív módon egyaránt. A MOTOMED-nek nagy szerepe van az izomerősítésben és az izomtónus normalizálásában. A körkörös mozgásforma miatt a mozgáskoordináció fejlesztésére is nagyon jó. A nagyon nehezen mobilizálható személyek is használhatják, hiszen kerekesszékekben ülve is alkalmazható. Ennek a mozgásformának köszönhetően a vérkeringés javulása várható, valamint a két testfél összehangolt működése javul. Segítségét jelent a csontritkulás megelőzésében, alkalmas továbbá a beszűkült ízületek mozgásterjedelmének növelésére mind az alsó, mind a felső végtagok esetében. A mozgásfolyamat közben a gép által nyújtott támogatás mértékének szabályozhatósága lehetővé teszi, hogy akár teljesen bénult végtagokat is tornáztassunk. Nem utolsó sorban pedig újfajta mozgásélmény megtapasztalását teszi lehetővé a gyermekek számára. A gép központi memóriája rögzíti a megtett távolságot, a spazmusok számát, a kalóriák számát, a mozgás szimmetriáját. A gép első ránézésre nem sokban különbözik egy szobabiciklitől, mégis egy egymillió forintba kerülő eszközzel beszélünk, aminek a titka az eszköz agyként funkcionáló számítógép. A passzív és az aktív mozgatásnál is keletkezhetnek izomgörcsök, amit a MOTOMED rendszere érzékel, nyilvántart, számol és azonnal ellentétes mozgást kezdeményez, így oldva fel a spazmust. Az adatok ismeretében jól mérhető és nyomon követhető a felhasználók fejlődése.

8. kép MOTOMED használat közben

Állítógép:

Az állítógép egy olyan pad, ami – biztonságos kitámasztás és rögzítés mellett - függőleges, álló helyzetbe pozicionálja a használóját. A függőleges testhelyzet javítja a vérkeringést és az emésztést, nyújtja az alsó végtagokat, hatással van az emésztőrendszer jobb működésére.

Enyhébb deformitások esetén tartáskorrekció is várható tőle. A fekvő életmódot folytató személyeknél a függőleges testhelyzet megtapasztalása, érzékeltetése miatt nagyon hasznos eszközünk.

9. kép Állítógép

Walker:

A walker egy nem hétköznapi járássegítő eszköz. Az egyik hozzánk járó kisfiú úgy hívja, hogy „bicikli”, mert ülése is, kereke is van. A kialakításának köszönhetően biztonsággal lehet benne ülni vagy állni, nem borul fel, stabil. Kicsi, közepes és felnőtt méretben is elérhető. Segíti az önálló járásélmény megismerését, erősíti az alsó végtagokat, javítja az emésztést és a vérkeringést. A szabadság élményét adja, mert önállóan lehet vele mozogni, közlekedni, miközben mindkét keze szabad marad, egészen más érzés, mint a kerekesszék. A legkisebbeknél a járásautomatizmus beindítására is használható.

10. kép Walker használat közben

6.2 KONDUKTÍV PEDAGÓGIA ESZKÖZEI

Ide tartoznak többek között a torna priccsek, fokok székek, labdák, WESCO hengerek. Lépcsős lejtő és létra segítségével kis akadálypályákat tudunk kialakítani, ami alkalmas a járás minőségi javítására, a járáskoordináció fejlesztésére, például a helyes lépésmagasság vagy lépéshossz felismerésével. Jó hatással van az egyensúly megtartására és a járásdinamika fejlődésére. A mozgást mondókával, énekkel, vagy folyamatos beszéddel kötik össze, ami ritmust ad és segíti a mozdulatok megtanulását.

11. kép Konduktív pedagógiai és torna eszközeink közül néhány: WESCO hengerek, Bobath labdák, lejtő, billenőrács és számolyok valamint pozicionálás WESCO henger segítségével

6.3 ORTOPÉD SZAKORVOS ÁLTAL ELŐÍRT SEGÉDESZKÖZÖK

Egyedi, méret és testforma szerint készülő eszközök, melyek az ülő testhelyzet megtartásában, a spasztikus izmok korrigálásában segítenek. Ilyenek a kézsínek, lábsínek, ültető modulok, törzsfűzők, csípőkosaras járógépek, ortopéd egyedi cipők. Szintén nagy hasznát vesszük a különféle ülpárnáknak és matracoknak, melyek a felfekvés megelőzésére szolgálnak.

Valamennyi mozgásfejlesztő eszközünk nagyon drága, sokszor egymillió forint feletti tétel. Jótékonyssággal, összefogással, alapítványi támogatással tudjuk bővíteni a palettát. A magas költségek miatt alaposan át kell gondolni, hogy egy-egy eszköz mennyire lesz használható széleskörűen és hosszú távon, illetve számolni kell a magas szervizköltségekkel is, ugyanakkor a célcsoport egészségének- és mozgásállapotának megőrzése érdekében rendkívül fontos célt szolgálnak, és ebben a tekintetben megtérül a ráfordított költség. Például az egyik fiatal igénybevevőnk esetében a függesztőrácsnak köszönhető, hogy könnyebben lehet őt öltöztetni, kényelmesebb testhelyzetben tudjuk pozicionálni. Az állapota miatt nagyon beszűkült a mozgása, az izmai spasztikusak, a végtagjaiban az izmok zsugorodnak, emiatt nem tudja kinyújtani teljesen a kezét és a lábát. A függesztőrácsban a hevederek és a súlyok megfelelő használata mellett az izmok lelazulnak annyira, hogy sokkal könnyebb például ráadni a kabátot, a terápia hatása az otthoni gondozása során is érezhető a pozitív eredmény.

Kedvelt közös sportunk és szórakozásunk a bowling. Speciális, segítséggel mindenki által használható játék. A csapatszellem megtapasztalása, a kapcsolatépítés és az élményszerzés kiváló eszköze.

12. kép Bowling bajnokság a XV. kerületi ESZI-ben 2017-ben

7. KOMMUNIKÁCIÓ

A hozzánk járó fiatalok többsége nem tud verbálisan kommunikálni, és bizonytalan, hogy mennyire értik meg a beszédünket. Nagyon fontos, hogy mindenkihez megtaláljuk a kommunikációs utat, és a képességeiknek leginkább megfelelően próbáljunk kontaktust teremteni. A kommunikáció hiánya ugyanis veszélyforrás, mert ha nem tudja valaki kifejezni magát, nem tudja az értésünkre adni mit szeretne, akkor frusztrált lesz, esetleg agresszív. Mint bárki másnak, a hozzánk járóknak is vannak érzéseik, örömeik, bánatuk, vágyaik, de nem tudják a környezetük számára érthető módon kifejezni. A szülők elmondása és a saját tapasztalatunk alapján értjük meg a sajátos nyelvüket. A hangadásaikat, mozdulataikat, arckifejezésüket, mimikájukat megfigyelve tudunk következtetni arra, hogy mit szeretnének. Ilyen sajátos jelzés például, hogy a hozzánk járó súlyosan fogyatékos autista nagyfiú táncikálva simogatja a hasát, hozzá vidámnak tűnő hangadás társul. Ez azt jelenti, hogy WC-re kell mennie.

Sok esetben segít az eligazodásban a képek, piktogramok használata. A különböző helyiségek ajtajain képekkel van jelölve, hogy mire használjuk a szobát. A képek mellé használt állandó kifejezések, dalok és mondókák segítségével tudjuk kifejezni a cselekvést.

13. kép Kézmosáshoz tartozó mondóka és képi megjelenítés

AAK kommunikációs eszközünk a Go Talk 4+ kommunikátor, ami a képek kiválasztásával, és a hozzá kapcsolt hangzó megjelenítés által segít a megértésben. Ez egy hang kimenettel rendelkező, érintés vezérelt eszköz, melyre mi magunk mondhatjuk fel a szöveget. A kép sablonokat meg lehet hozzá vásárolni, de egy kis kezűgyességgel és kreativitással mi magunk is elkészíthetjük. Használható alap kommunikációs helyzetekben, pl. köszönés, vagy gyakran ismételt kérdéseknél megadhatjuk a választ a segítségével.⁸

Ma már sokféle technika áll rendelkezésünkre ahhoz, hogy a képi megjelenítést alkalmazzuk. A korábban említett képek az ajtókon például üvegfestékkel lettek felfestve. Tudunk rajzolni magunk is piktogramokat, illetve az interneten rengeteg nyomtatható verzió van. Színes nyomtató és lamináló gép kell hozzá, a munkatársaink kreativitása pedig szerencsére határtalan, és nem csupán a kommunikációt megkönnyítendő használható, hanem saját fejlesztő eszközök készítésénél is (lásd 13. kép)

A fogyatékos ellátás területén kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a szolgáltatást igénybevevők jelenlétében ne róluk, hanem hozzájuk beszéljünk, még akkor is, ha nagyon kevés a visszacsatolás.

⁸ <https://www.aaksni.hu/gotalk-4-t134956>

8. ÉTKEZÉS, ÉTKEZTETÉS

A Csodaházban tálalókonyha működik. Alapvetően napi egy étkezést – ebédet - biztosítunk, térítési díj ellenében, de igény szerint a szülő által küldött reggelit, tízórait vagy uzsonnát is oda tudjuk adni. Az ebédet a Hódmezővásárhelyi Működtető és Szolgáltató Nonprofit Zrt. élelmezés részlegétől kapjuk. Igény szerint biztosítani tudunk diétás, illetve speciális étkezést. A helyi kórház főzőkonyháján készítenek tejmentes, epekímélő, gluténmentes vagy más egyéb diétának megfelelő ételeket. Mindenkinek külön névre szóló saját éthordója van. Az éthordón feliratként szerepel még a diéta megnevezése, illetve hogy felnőtt étkező, vagy pedig általános iskolás. Ennek köszönhetően azt az ételt, és olyan mennyiségben kapja mindenki, ahogyan elő van írva. A diétás étkezéshez elegendő a házi orvos vagy gyermekorvos által kiadott igazolás. A szülőket mindig arra kérjük, hogy nyilatkozzanak az allergiáról, ételérzékenységről, étkezési problémáról, rágási és nyelési képességről, valamint az önállóság mértékéről. A jelentkezési adatlapon⁹ mindezeket fel kell tüntetni (lásd 3. számú melléklet).

A tálaláskor törhetetlen tányérokat használunk. Mindenkinek van saját tálcaja és saját evőeszköze. Ezeket mi biztosítjuk, de ha igény van rá, a sajátot is be lehet hozni, és akkor azt használjuk. Ez külön fontos lehet például egy autista fiatalnál, aki ragaszkodik az állandósághoz. Az evőeszközökre rágravíroztuk a keresztnéveket, így a feliratok nem kopnak le, bírják a mosogatást. A jól bevált evőeszköz nálunk a kanál, de aki tud késsel és villával enni, természetesen van rá lehetőség. Egy fiatal használ görbített nyelvű kanalat, amit kialakításának köszönhetően könnyebben a szájához tud emelni anélkül, hogy leesne a falat róla. Az iváshoz vannak üvegpoharaink, bögréink és csőrös poharaink, szükség esetén fecskendőink. A tálcákra névre szólóan elkészített ebédet zsúrkocsin visszük be a csoportszobákba.

Elsődleges szempont, hogy minden tálaló eszköz jól tisztítható és tartós legyen.

A szülők igényeit és kéréseit figyelembe véve egyénileg eltérő módon: apró falatosan, összetörve botmixerrel, vagy pedig pépesre turmixolva tálaljuk ki az ételt. Nagyon fontos, hogy a rágási, nyelési képességekre vagy azok hiányára odafigyeljünk, és a meglévő képességek megtartására törekedjünk. Itt nagyon oda kell figyelni arra az alapelvre, hogy „jól segítsünk”, vagyis sok-sok türelemmel kell odaállni a gyerekek/fiatalok mellé. Időt kell szánni az étkezésre, ha lassan tud rágni és nyelni, ki kell várni, ha meg tudja fogni a kanalat, de remeg a keze, akkor fogni kell a kezét, az önálló képességeknek mindenképpen teret kell engedni. Az ivás nagyon fontos, sajnos nyelési problémák gyakran előfordulnak. Robi esetében (korábban bemutattuk őt a 3.4-es pont alatt) például csak zselé kockával tudtunk hidratálni. A zselét magunk készítettük étkezési zselatin és tea segítségével. Az így kapott „ital kocka” könnyen lecsúszott a torkon keresztül, a félrenyelés kockázatát minimalizálni tudtuk.

Az étkezés helyszíne a csoportszoba, a gondozók etetnek, illetve segítenek az evésben. A szakképzett gondozók már rendelkeznek egy alaptudással, amikor munkába állnak, de gyakran nálunk szembesülnek az igazán nehéz helyzetekkel. A felkészülésben és a betanulásban itt is a tapasztaltabb kollégák és a szülők utasításaira tud támaszkodni minden

⁹ Ez a jelentkezési adatlap nem jogszabály által előírt kötelezően kitöltendő adatlapok közé tartozik, hanem intézményünk, hosszú évek tapasztalatai által kialakított dokumentuma.

új dolgozó. Egyénenként meg kell tanulni, ki kell tapasztalni, hogy kit, hogyan, milyen testhelyzetbe pozícionálva tudunk megetetni.

Speciális szondás táplálásra (PEG) is van lehetőség. Ilyenkor egy fecskendő segítségével jut a tápszert (pl. Nutridrink) a PEG-en keresztül a gyomorba. Higiénikus, könnyen kezelhető eszköz, betanulás után a gondozók el tudják látni ezt a feladatot. A fecskendőt és a tápszert gasztroenterológus szakorvos írja fel receptre. Külön szondaelőkészítő helység van a tálalókonyhán kialakítva, ahol a fecskendőket, tálcákat és a tápszert tároljuk. Ebben az esetben az étkezés mennyiségét, gyakoriságát és pontos idejét is az orvos határozza meg. Nagyon nehéz folyamat eljutni a PEG táplálásig. Azoknak a fiataloknak/gyerekeknek a szülei, akiknél a rágási, nyelési képességek megvannak, de folyamatosan romlanak, majd szinte teljesen eltűnnek, nehezen fogadják el, hogy műtétre van szükség. Tele vannak félelemmel és kétségekkel. Félnek magától a műtétől, és a PEG használatától, azonban meg kell érteni, hogy a beavatkozás életmentő és elkerülhetetlen. A munkatársaim és a sorstársak tanácsai, példája segíthet a döntésben.

Az intézmény nyitása óta odafigyelünk arra, hogy a lehető legjobban felszerelt konyhánk legyen. Dolgozói és külön ellátotti hűtőnk van. A szolgáltatást igénybevevők behozott ételeit (joghurt, gyümölcs, ivólé, puding) külön, névre szólóan címkézett dobozban kell tárolnunk. Az ételt mikroban melegítjük, de szükség esetére van egy gáztűzhelyünk is. Az ebédet melegen kapjuk, nekünk csupán rámelegíteni kell, illetve a csoportok nem egy időben kezdenek ebédelni. Nagyon odafigyelünk arra, hogy ne elhűlt ételt kapjanak a fiatalok. Nagy teljesítményű turmixgépet és botmixert használunk az előkészítéshez. Két mosogatónk van, így ha szükséges, a mentes ételeket a tálalástól a mosogatásig el tudjuk különíteni a normál ételtől az egészségügyi problémák elkerülése érdekében. Az éthordók és tálaló eszközök fertőtlenítő mosogatószeres átmosás után mosogató gépbe kerülnek.

A beiratkozáskor térítési díj besorolás is történik. A tanköteles korú fiatalokat kedvezmény illeti meg, mivel aki fejlesztő iskolába jár, az általános iskolai étkező kategóriába van sorolva, és a gyermekvédelmi törvény¹⁰ által biztosított 50% kedvezmény illeti meg.

9. EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS

A Csodaházban megbízási szerződés keretében szakorvosok segítik a munkánkat. Védőnő látogat bennünket, illetve lehetőség van ortopéd szűrés lebonyolítására.

Az orvosi szobánk az ÁNTSZ által elfogadott orvosi rendelő. Itt kapott helyet az elsősegélynyújtó felszerelés, illetve zárható szekrényben tartjuk az alap eszközeinket, mint az érintésmentes lázmérőt, vércukormérőt, vérnyomásmérőt, pulzoximétert¹¹.

Gyermekorvos havonta egy alkalommal látogat el hozzánk, és életkortól függetlenül mindenkinél állapot felmérő vizsgálatot végez. Testhőmérsékletet és véroxigénszintet mér, meghallgatja a tüdejüket, tapintásos vizsgálattal megnézi a hasukat, ellenőrzi a szájüregét és a fogakat. Ezeket az adatokat egy saját használatra rendszeresített füzetbe jegyezzük fel¹² és az összesítésükből képet kapunk a szolgáltatást igénybevevők általános

¹⁰ a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján

¹¹ véroxigén és pulzuszámoló

¹² számozott oldalak vannak benne, hivatalosan, az orvos aláírásával vannak ellátva a feljegyzések

állapotáról. Ha valamilyen normáltól eltérő értéket tapasztal az orvos, azt az adott fiatal üzenőfüzetébe is beírja, így a szülő is értesül róla. A vizsgálatok praktikussági szempontból a csoportszobában zajlanak. A fiatalok néha megijednek a fehér köpenytől, ezért a barátságos légkör és a megszokott viszonyok nagyon fontosak. A „legbátrabb önként jelentkezővel” kezdődik a vizsgálat, a többiek pedig látják, hogy semmi fájdalmas nem történik. Az intim helyzeteket megkövetelő vizsgálatok természetesen nem egymás társaságában zajlanak a csoportszobában, hanem vagy a tisztázáshoz függönnyel leválasztott részt lehet használni, vagy rendelkezésre áll az orvosi szobánk. A doktornő mindenkinek egyesével elmondja, hogy milyen vizsgálat következik milyen eszközzel. A kedves megnyugtató hang is jó hatással van ilyenkor. Mindez azért fontos, mert a legtöbb gondozottunk sok fájdalmas beavatkozáson, és sok-sok óra kórházi tartózkodáson van már túl. A státusz vizsgálatok mellett probléma esetén tanácsot is kérhetünk, illetve ha valamilyen általánostól eltérő állapotot tapasztalunk, a megfelelő szakrendelés felé tudjuk irányítani a szülőket. Az orvos a szülőkkal is kapcsolatban van, szülői értekezleten vesz részt, illetve közvetlenül lehet tőle tanácsot kérni. Olyan fontos esetekben is számíthatunk a segítségére, mint egy PEG műtét megszervezése. A PEG-re szoruló fiatal állapotát, súlycsökkenését végig kontrollálta, a szülővel segítő kapcsolatban volt végig, és együttműködött a háziorvossal, kezelőorvosokkal is.

Neurológus szakember évente két alkalommal, márciusban és szeptemberben rendel a Csodaházban. A hozzánk járó fiatalokat egész kicsi koruk óta ismeri. Szakorvosi javaslatot ad gyógyszerekre és pelenkára. Tanácsot és kezelési módot lehet tőle kérni például epilepsziás rohamok kezelésére, állapotromlás esetén, vagy viselkedésváltozás észlelésekor. A rendelésére a szülő vagy a munkatársaink kíséretében érkeznek a fiatalok, a helyszíne pedig az orvosi szobánk. Nagy segítség a családok számára, hogy a neurológiai vizsgálatra nem kell bemenni a kórházba, hanem a napköziben, helyben igénybe lehet venni.

A Védőnői Szolgálat területi védőnője is (szintén HTKT Kapcsolat Központ intézménye) rendszeresen meglátogat bennünket. Súly- és magasság mérés, BMI és percentil adatok számítása segítségével nyomon követi az igénybevevők (gyerekek és felnőttek esetében egyaránt) fejlődését, gyarapodását, figyelemmel kíséri a védőoltások esedékességét.

A három szakember munkájának köszönhetően pontos képet kaphatnak a szülők és a szakemberek a gondozottak egészségi állapotáról.

A vizsgálatokon nem kötelező részt venni, de mindenképpen hasznos. Az adatokat az adatkezelési szabályzatnak megfelelően tároljuk és kezeljük.

Évente két alkalommal lehetőség van ortopéd szűrésre is a Csodaházban. A gyógytornász és a konduktor kollégánk javaslatot tesz a szükséges segédeszközök kiíratására. A szülőket tájékoztatjuk az eszközigényről, illetve az ő egyéni kéréseiket is összesítjük. A szűrést a segédeszközgyártó céggel együttműködő ortopéd szakorvos végzi, helyszíne az orvosi szobánk, és szülők vagy gondozó munkatársunk kíséretében zajlik. Ilyenkor van lehetőség ortopéd cipő vagy szandál felíratására is. A segédeszközöket elkészítheti a szűrést bonyolító cég, vagy a szülő döntése alapján bármely segédeszközgyártó cég. A szűrést nem kötelező igénybe venni, egyéni döntés, hogy a szülők kivel szeretnének együttműködni. Ezt nagyon fontos tiszteletben tartani, mert tapasztalat útján ők nagyon jól tudják, hogy ki készíti el a számukra legjobb minőségű eszközt.

A fent leírtaknak a célja pedig az, hogy a jó minőségű, használható és strapabíró, a testhez leginkább illő eszközök készüljenek, hiszen a fiatalok ezekben töltik a mindennapjaikat.

14. kép Megfelelő ortopéd cipő és törzsfűző segítségével biztonságosabb a séta

Két gondozó kollégánk ápoló és felnőtt szakápoló végzettségű, ami a szakmai színvonalunkhoz nagyon sokat ad. A szolgáltatást igénybevevők egészségi állapota nagyon ingatag és gyorsan változhat. Minden apró rezdülésre oda kell figyelni, nem egyszer fordult elő, hogy mentőt kellett hívunk. Ilyen helyzetekben nagyon megnyugtató, hogy van olyan kolléga, aki higgadtan tud reagálni, az alapvizsgáló eszközöket, mint vércukormérő, vérnyomásmérő, pulzoximéter, szabályosan tudják használni, a kapott értékek jelentését azonnal felismerik.

Lehetőségünk van **elsősegély tanfolyamon** részt venni, a munkáltató szervezi és finanszírozza, ha igényünk van rá.

10. NAPIREND

A napirend tekintetében is a legfontosabb tényező az állandóság, ami biztonságerzetet ad. Reggel hét órától lehet hozzánk jönni, és szükség esetén fél ötig tudunk vigyázni a szolgáltatást igénybevevőkre. Az év minden munkanapján nyitva vagyunk, ezért a szülők napirendjére is hatással vagyunk, tudják, hogy számíthatnak ránk.

Reggel érkezés után felkészülünk a napindításra. Levesszük a kabátot, váltócipőt húzunk, kezet mosunk, reggelizünk, teát iszunk, ha szükséges, akkor tisztázunk. Ezek mind olyan állandó tevékenységek, amelyek jelzik számukra: megérkeztünk, kezdődik a nap a napköziben.

A fejlesztő iskolai csoport napirendje kötöttebb, mint a másik csoporté, de nagyon hasonló elemeket tartalmaz. Ilyen a reggeli kör. Mindenkinek van saját dala, a dolgozóknak is, amellyel üdvözljük egymást. A táblánkon megkeressük a jelünket, és mellette a fényképünket, megbeszéljük, hogy milyen évszak, év, hónap és nap van. Ehhez használunk képi megjelenítést, valamint kitekintünk az ablakon. Elhelyezzük magunkat térben és időben, megbeszéljük a nap eseményeit.

15. kép Reggeli körhöz használt tábla a fejlesztő iskolai csoportban

A fejlesztő iskolai csoportban a tanmenetüknek megfelelően folytatódik a nap. A másik csoportban általában az aktuális téma köré van felfűzve minden tevékenység, melyet a gyógypedagógus végzettségű kollégánk koordinál. A téma általában az évszakhoz, ünnepekhez, jeles eseményekhez kapcsolódik. Reggeli közös tornát tart a terápiás munkatárs (konduktor) kollégánk, majd valamilyen feladathelyzet következik. A csoporton belül is differenciáltan, az egyéni képességeknek megfelelően dolgozik mindenki. A csoportok díszítése, és a tablóink mind-mind a közös munka eredménye.

16. kép Munkáink

Napközben a csoportos foglalkozásokkal párhuzamosan egyéni terápiák zajlanak. Az egyéni terápia órarend szerint történik. Mindenki az igényének és állapotának megfelelően be van osztva hidroterápia, függesztőrács, MOTOMED, vagy gyógytorna foglalkozásra. Az egyéni terápiák száma változó, a legaktívabb igénybevevőnk például heti 3 gyógytornát, 3 hidroterápiát és 4 MOTOMED alkalmat tud igénybe venni. A mozgásterápiás szakembereink arányosan, az igénybevevő állapotának megfelelően osztják fel a kapacitásukat. A terápiák időtartama kb. 30 perc, az egyéni erősítő torna és gyógytorna pedig az igénybevevő fizikai állapotának megfelelő hosszúságú, és a gyógytornász kompetenciája ezt felmérni és eldönteni.

Délben következik az ebéd, majd csendespihenő. A relaxálás helyszíne például a fényterápiás szoba, ahol halk zene és fényjáték mellett lehet pihenni a vízágyon. Ebben a szobában – méretéből adódóan - egyszerre maximum 3-4 fiatal és egy felnőtt tartózkodhat. A helyiséget az egyéni szükségletekhez mérten tudják használni a fiatalok, de igyekszünk mindenki számára forgó rendszerben és arányosan biztosítani. Lehetőség van zenehallgatásra és filmnézésre is.

A délutáni hazaindulásnak szintén megvannak a maga megszokott tevékenységei. Ki-ki elfogyasztja az uzsonnáját, fogmosás, tisztázás, öltözködés, cipőhúzás. A gyerekek pontosan érzik az idő múlását, a hazaindulás előtti időszakban már tele vannak várakozással, izgalommal. Ha valamelyik szülő véletlenül késik a megszokotthoz képest, akkor nézegetnek ki az ablakon.

Fontos figyelembe venni, hogy hatással vagyunk egymásra, minden tevékenységünket meghatározza az aktuális fizikai, egészségi és kedélyállapotunk. Nekünk, dolgozóknak, nyugodtnak és figyelmesnek kell lennünk a hatékony munkavégzéshez. El kell tudni fogadni, hogy a terápiás és csoportos foglalkozásokat nem tudjuk mindig tervszerűen megtartani. A frontos időjárás például szinte minden gondozottra negatívan hat. Álmosak, nyugtalanok, előfordulnak epilepsziás rohamok. Ilyenkor az állapotuknak megfelelően kell újra gondolni a napot, és hagyni kell őket pihenni.

11. KIHÍVÁST JELENTŐ VISELKEDÉSEK KEZELÉSE

Előfordul, hogy a fiatalok a kommunikációs nehézségek, vagy külső környezeti tényező miatt nem tudják az akarataikat számunkra érthetően kifejezni, ami feszültséget, frusztrációt okoz. Ilyen esetekben előfordulhat agresszió, önmagát vagy más veszélyeztető magatartás. Nekünk dolgozóknak az a feladatunk, hogy a szolgáltatást igénybe vevő személy szokásai, igényei alapján próbáljuk megtalálni azt a környezeti tényezőt, vagy megoldást, ami a frusztrált állapotból kizökkenti az egyént.

A csoportokban a közösség által közösen kialakított és elfogadott viselkedési szabályokat alkalmazzuk, ilyen például a köszönés, az egymásra való odafigyelés, a kérés és a megköszönés. Mindenki a maga képességeihez és lehetőségeihez mérten betartja ezeket a szabályokat. A mindennapokban nem ritka a határok feszegetése azoknál a fiataloknál, akik nagyon szeretnek a figyelem középpontjában lenni.

A következetes reagálás mellett a pozitív megerősítésen alapuló visszajelzés szerepel az eszköztárunkban jutalmazás formájában. A jutalom sokféle módon nyilvánulhat meg. Lehet ez egy szeretett mesefigura matricájának gyűjtése, vagy éppen a kedvenc tevékenység. Például az egyik serdülő korba ért lány a napi fejlesztő tevékenységeket már nagyon unta. Sem a gyógypedagógus, sem a körülötte dolgozó gondozók nem tudták érdemi munkára bírni. A szülővel való eszmegbeszélések után közösen úgy döntöttünk, hogy összegyűjtjük azokat a motivációs lehetőségeket (lovas matricák gyűjtése, kedvenc plüss játék kiválasztása, csoportos szabadidős tevékenységeknél neki kedvezünk), amelyek kimozdítják ebből az állapotból. Otthon a szülő, nálunk pedig a kollégák következetesen kezelték a helyzetet, az elvárásokkal kapcsolatban kialakult egy egységes álláspont, és egy egységes értékelési, jutalmazási rendszer.

Másik példa a pozitív visszajelzéseken alapuló viselkedéskezelésre, hogy a gyógypedagógusok és gondozók az egész havi munkát figyelembe véve, a hónap végén értékelték a gyerekek/ fiatalok tevékenységét. A csoportban egyesével mindenkinek elmondták, hogy miben volt nagyon jó az illető, és min lehetne még javítani. Fontos, hogy negatív kicsengésű, dorgáló állítások nem hangzottak el, inkább ösztönzőleg az erősségeken és a lehetőségeken volt a hangsúly. Minden egyes értékelést vizuálisan is megerősítettünk. Egy összefoglaló táblán szerepelt a név, a csoport által elfogadott, személyre szóló jel, mellé pedig a teljesítménynek megfelelő, elégedettséget kifejező hangulatjel került.

12. SZOLGÁLTATÁSOK ÉS TERÁPIÁK

A jogszabály¹³ szerinti szolgáltatási elemeket a szakmai programunk tartalmazza. Jól körülhatárolt fogalmakkal találkozhatunk a leírásban, mégis a speciális szükségletű igénybevevők miatt ez sokkal inkább egy működéshez irányadó keretrendszer. Fontosnak tartom bemutatni, hogy a gyakorlatban hogyan tudjuk megvalósítani az elvárásokat.

12.1. SZOLGÁLTATÁSI ELEMEL BEMUTATÁSA

Szolgáltatási elem	Szakmai megvalósító	Szolgáltatás tartalma a gyakorlatban
Tanácsadás: az igénybevevő bevonásával történő, jogait, lehetőségeit figyelembe vevő, kérdésére reagáló, élethelyzetének, szükségleteinek megfelelő vélemény-, javaslatkialakítási folyamat, a megfelelő információ átadása valamilyen egyszerű vagy speciális felkészültséget igénylő témában, amely valamilyen cselekvésre, magatartásra ösztönöz, vagy nemkívánatos cselekvés, magatartás elkerülésére irányul	szakmai vezető terápiás munkatárs gyógypedagógus egészségügyi szakember gyógytornász	Családias kis intézmény vagyunk, ezért a tanácsadás szinte az élet minden területére kiterjedhet. A szülők bátran megkeresnek bennünket a gondjaikkal, és vagy helyben segítünk megoldani azt, vagy a megfelelő szolgáltatásba irányítjuk őket.
Készségfejlesztés: az igénybevevő társadalmi beilleszkedését segítő magatartásformáinak, egyéni és társas készségeinek kialakulását, fejlesztését szolgáló helyzetek és alternatívák kidolgozása, lehetőségek biztosítása azok gyakorlására	gondozó terápiás munkatárs gyógypedagógus	A meglévő készségek, képességek megtartása, lehetőség szerint fejlesztése. Készségfejlesztés valósul meg a terápiás tevékenységek során, de a hétköznapi gondozási tevékenységekben (pl. étkezés, öltözködés) is megvalósulhat. Mindennek alapja az állandóság és a következetesség, mint például a reggeli üdvözlés, a napirend tartása, a gondozási tevékenységbe való bevonás.
Étkeztetés: gondoskodás meleg ételről rendszeresen a szolgáltatónál	technikai dolgozó gondozó	A megfelelően előkészített és tált ételt a gondozó segítségével fogyasztják el az igénybevevők. Biztosítjuk hozzá a megfelelő technikai és higiénés feltételeket valamint az eszközöket.

¹³ 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 2.§ I.) pontja és 77. § (1) bekezdése

Felügyelet: a szolgáltatásnyújtás helyszínén lelki és fizikai biztonságát szolgáló, személyes vagy technikai eszközzel, eszközökkel biztosított kontroll	gondozó terápiás munkatárs gyógypedagógus szakmai vezető	Egy csoportban egyidejűleg két dolgozónak jelen kell lennie, hogy az esetleges vészhelyzetet le tudjuk reagálni. Az intézményi tartózkodás idején gondozott nem maradhat felügyelet nélkül egyetlen percre sem.
Gondozás: az igénybevevő bevonásával történő, tervezésen alapuló, célzott segítség mindazon tevékenységek elvégzésében, amelyeket saját maga tenne meg, ha erre képes lenne, továbbá olyan rendszeres vagy hosszabb idejű testi-lelki támogatása, fejlesztése, amely elősegíti a körülményekhez képest legjobb életminőség elérését, illetve a családban, társadalmi státuszban való megtartását, visszailleszkedését	gondozó technikai dolgozó	A legtöbb esetben a gondozó a szolgáltatást igénybe vevő személy keze, lába, szeme és füle. Vagyis az élet minden területén segítségre szorulnak, teljes kiszolgálást igényelnek. Ezért fontos, hogy ne a minimumon legyen feltöltve a dolgozói létszám.
Gyógypedagógiai segítségnyújtás: a fogyatékosságból adódó akadályoztatottság kompenzációjára szolgáló - a gyógypedagógia körébe tartozó - komplex tevékenységrendszer az igénybevevő, családja és környezete képességeinek legteljesebb kibontakoztatása, a funkciózavarok korrekciója és a rehabilitáció érdekében	gyógypedagógus terápiás munkatárs	A fejlesztő iskolai csoportban a Kozmutza Flóra Általános Iskola gyógypedagógusa a saját tanmenetük szerint tart foglalkozásokat.
Pedagógiai segítségnyújtás: szocializációs, pedagógiai, andragógiai és gerontológiai eszközökkel végzett tervszerű tevékenység, folyamat, amely olyan viselkedések, attitűdök, értékek, ismeretek és képességek átadásának közvetlen és közvetett módját teszi lehetővé, gyakoroltatja, aminek eredményeként az igénybevevő lehetőséget kap képességei kiteljesítésére, fejlődésében egy magasabb szint elérésére	terápiás munkatárs	Önkiszolgálásra nevelés, önálló képesség fejlesztése a képességeknek megfelelően, amely az élet több területét lefedi. Például szituációs társas játék, finommotorikát fejlesztő mozdulatok gyakorlása, közvetlen környezet megfigyelése, észlelése stb.

12.2 TERÁPIÁS FOGLALKOZÁSOK- ÉS ESZKÖZÖK BEMUTATÁSA, EZEK HATÁSAI

Hidroterápia: A hidro-masszázs program lényege: langyos, meleg vízben fizikai és lelki feszesség oldására gerincmasszázs, a víz, mint egyedi közeg felhasználása, mozgáskoordináció javítása, lazítás, figyelem, értelem fejlesztése. A hidro-masszázs kádhoz mennyezetre felerősített, elektromos motorral működtetett betegemelő lift tartozik, mely a terápiában résztvevők biztonságos, kényelmes, gyors mobilizálását teszi lehetővé. Az igénybevevők egyéni fejlesztés keretében, heti órarendjük alapján veszik igénybe gondozók segítségével, konduktor, szakmai vezető és gyógytornász irányításával. A kádat a hét minden napján üzemeltetjük. Az egyéni terápiás órarend alapján lehet igénybe venni, akár

heti több alkalommal is. Egy alkalom 30 perc. Gondozók végzik a terápiát, melynek alkalmazása szaktudást nem igényel.

Várható eredmények: lazított állapot elérése esetén könnyebb a gyógytornáztatásuk, további mozgásfejlesztésük. Ízületi mozgásaik bővülnek, izomtónusuk oldódik. A víz, mint közeg felhasználásával gerincük tehermentessé válik, nem terhelődik a testsúlyukkal.

Fényterápia: a Snoezelen szobában, ahol audio-akusztikus-, vizuális-, aroma-ingerek vannak, kellemes minden érzékszervre ható élményeket adó foglalkozásforma valósul meg. A foglalkozások eredménye az ellazulás, feszesség csökkentése, pihenés, relaxáció, egyszóval jóérzés. A helyiség fűthető vízággal rendelkezik, amely még jobban elősegítheti a pihenést, kikapcsolódást. A gyermekek/fiatalok egyéni fejlesztés keretében, heti órarendjük alapján veszik igénybe.

Várható eredmények: nyugodt, jókedvű, ellazult gyermekeinkkel/fiataljainkkal könnyebb a gyógypedagógiai fejlesztési célok elérése, a kommunikációs készségük fejlesztése, a mozgásfejlesztés megvalósítása. Pihent állapotban koncentrációs készségük jobb, tanításuk, fejlesztésük eredményesebb. Társas kapcsolataik javulnak, egymással toleránsabbak, megértőbbek.

Só-terápia: helyiségünk a fényterápiás szobában kapott helyet, így azt egyszerre vehetik igénybe az előző egyéni terápiával, heti órarendjük alapján. Sótéglákból épített falak vannak a szobában, és a tálakat is Somadrin só folyadékkal¹⁴ töltjük fel. A só- és fényterápiát 30 perc időtartamban, gondozó segítségével lehet igénybe venni.

Várható eredmények: tisztítja a légutakat, jótékonyan hat a hurutos, köhögéses megbetegedések megelőzésében, vagy ha már kialakult, elősegítheti a betegség gyorsabb lefolyását, a mielőbbi felépülést. Az asztmás gyerekek nem fulladnak, nem köhögnek. E terápia hatékony a különböző légzési allergiák ellen is.

Mozgásfejlesztő foglalkoztató: ebben a helyiségben az igénybevevők rehabilitációja, mozgásnevelése, gyógytornáztatása folyik. Felszereltsége egyaránt megfelel a konduktív pedagógiai és más mozgásterápiás (pl. gyógytorna) módszereknek. A gyermekek/fiatalok egyéni fejlesztés keretében, heti órarendjük alapján veszik igénybe a szakterápiás foglalkozásokat. Csak gyógytornász vagy konduktor tarthatja a terápiát, az időtartama pedig egyénre szabott, függ az igénybevevő fizikumától és terhelhetőségétől.

Várható eredmények: mozgásállapotukban bekövetkezett minden apró kis fejlődés hatással lehet a további eredmények eléréséhez. Segítheti és kihat a többi csoportos foglalkozás eredményességére. A gyermek/fiatal mobilitása javíthatja a család életvitelének minőségbeli javulását, életkörülményeik könnyebbé válhatnak. Megelőzhető további szövődmények kialakulása, állandó gyógytornával szervezetük ellenállóbbá válik, meglévő állapotuk romlása megelőzhető.

¹⁴ Somadrin só oldat: <http://www.somadrin.hu>

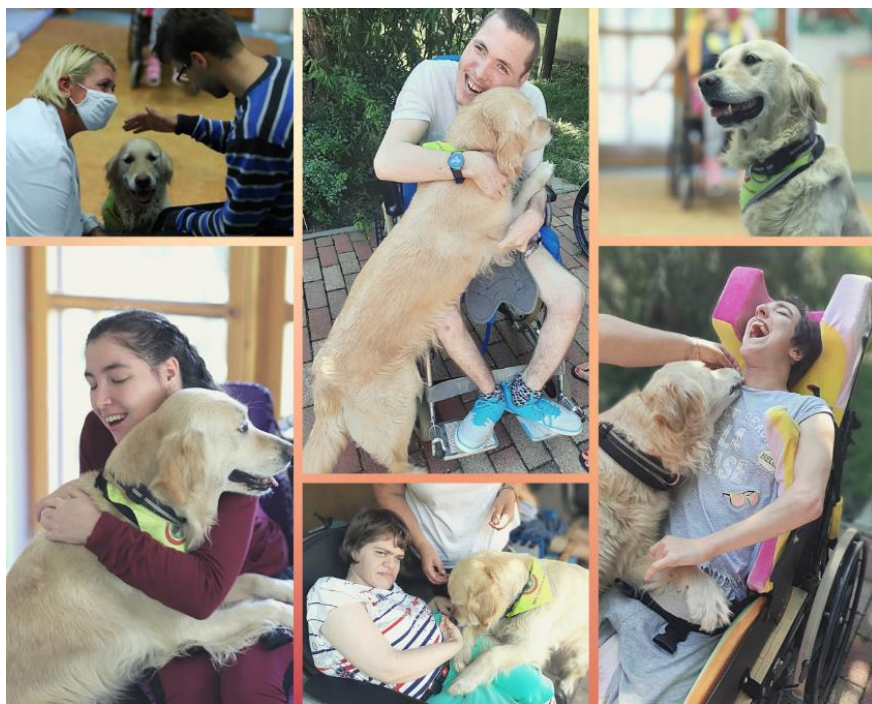
Gyógypedagógiai foglalkoztató: itt a gyermekek/fiatalok értelmi-, beszéd- és egyéb pl. szem-kéz koordinációs-, manipulációs fejlesztése folyik. Kreatív foglalkozások és logopédiai, beszéd-fejlesztő szakterápiás órák megtartására van lehetőség. Az igénybevevők egyéni fejlesztés keretében, heti órarendjük alapján vehetik igénybe. A gyógypedagógus végzi ezen fejlesztéseket, szorosan összehangolva a gyógytornásszal, gondozókkal.

17. kép Kreatív megoldás a kollégáktól, érzékelés fejlesztésére szolgáló Tapintófal

Várható eredmények: a beszéd fejlődése kihat a társas kapcsolataikra, kommunikációs készségük fejlődhet. Ha kommunikációs készségük fejlődik, az kihat a társas kapcsolataikra, tovább menve, társadalmi integrációjukat is segíti. A család társas kapcsolatai is javulni fognak. A szem-kéz koordináció, finommotorikus mozgások fejlődése segíti az önellátási tevékenységek: étkezés, öltözködés, vetkőzés tanulását, kihat életminőségük javulására. Értelmi képességeik fejlődése pozitívan hat társadalmi beilleszkedésükre, otthoni viselkedésükre.

Kutyaterápia: amit a Csodaházban végzünk, annak a pontos megnevezése: állatasszisztált aktivitás. Anita, a terapeuta és Bodza kutyus harmadik éve dolgoznak velünk. Legfőbb célkitűzése a gyerekek/fiatalok hangulatának javítása, örömszerzés. A kutya jelenléte, a vele való kooperáció jótékony hatással bír. Cél, hogy új élményeket szerezzenek, ezáltal gazdagítva tapasztalati forrásaikat. A heti rendszeres látogatás során azt tapasztaljuk, hogy a gyerekek/fiatalok várják Bodzát. A játékok, feladatok állandósága biztonságot nyújt számukra. A kutyával való együttműködés egyes résztvevőknél csökkentette az állatoktól való félelemérzetet, másoknál pedig tovább fokozta a bizalmat. Több esetben tapasztaltuk, hogy a kutya jelenléte, a vele való kontaktus csökkentette a stresszt, a rosszkedvet. Minden alkalommal törekszünk arra, hogy az együtt eltöltött idő hasznos és kellemes hangulatú legyen. Minden héten pénteken, egy órát tölthetünk Anitával és Bodzával.

18. kép Kutyaterápia Anitával és Bodzával

Minden terápiára érvényes, hogy a szülők engedélyével lehet igénybe venni. A beiratkozáskor az állapotukat felmérő nyomtatványon tudják jelezni, hogy melyik terápia alkalmazásához járulnak hozzá (lásd: 3. számú melléklet). Például van, akit nem engednek a függesztőrácsba, de olyan személy is van, akinél a kutyaterápiához nem kaptunk hozzájárulást. Ezt mindig tiszteletben kell tartanunk.

13. SZÜLŐK ÉS DOLGOZÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE, SZÜLŐK BEVONÁSA A NAPPALI ÉLETÉBE, KÖZÖS PROGRAMOK SZERVEZÉSE

A szülőkkel való együttműködés a kölcsönös tiszteleten kell, hogy alapuljon. Nagy kihívás megtalálni a közös hangot, hiszen nem csak a gyermekeikre vigyázunk nap mint nap, hanem a család támogató rendszerének szerves részét képezzük. Tudják, hogy a legapróbb problémával is fordulhatnak hozzánk, és igyekszünk segíteni mindenben. Bizalmat kapunk és adunk egymásnak.

A legtöbb hozzánk járó fiatal a kezdetek óta velünk van. Lassan tizenöt év telt el a nyitás óta, nagyon hosszú idő. Az akkori kicsi gyerekek megnőttek, felnőttek, a szülők pedig idősebbek és fáradtabbak lettek. Minden nehézség ellenére azonban megmaradtak közösségi tagnak, odafigyelnek egymásra, egymás gyerekeire, és a dolgozókra is.

Alapvető szabály, hogy a fiatalok állapotának legkisebb változása esetén is azonnal értesítjük a szülőt.

Üzenő füzetet vezetünk azon fiatalok esetében, akiknek a szüleivel nem találkozunk napi szinten. Ennek segítségével a gondozók és a szülők kölcsönösen megosztják egymással a legfontosabb információkat. Ebben a füzetben leírjuk, hogy mivel töltöttük a

napot, milyen terápiában részesült az adott napon az igénybevevő, mennyit evett és ivott, volt-e széklete, és hogy volt-e valami probléma.

Ha naponta találkozunk személyesen a szülővel, akkor délután beszéljük meg a tudnivalókat. Sürgős esetben természetesen azonnal telefonálunk. Mind írásban, mind szóban a kölcsönös tájékoztatás nagyon fontos, mert az itt töltött időt befolyásolják az otthon történetek, például volt-e roham, milyen a kedélyállapot, történt-e nagyobb változás a körülményekben. A fiatalok állapotáról a gondozó referál a szülőknek.

A nagyobb horderejű dolgokat szülői értekezlet keretében szoktuk megbeszélni, például a térítési díjak változása, tervezett kirándulások és ünnepek.

Sajnos néhány esetben elkerülhetetlen a konfrontáció, ez azonban soha nem hárítható a gondozóra. A szakmai vezető kompetenciája és kötelessége, hogy megoldja ezeket a helyzeteket. Következetességre, nyílt és egyértelmű kommunikációra van szükség ahhoz, hogy a közös munkát el tudjuk látni. El kell ismerni, hogy a szülő ismeri a legjobban a gyerekét, így ha valamiben nagyon nem értünk egyet, meg szoktuk őket kérni, mutassák meg, otthon hogyan csinálják. Mindig van egy közös pont, amiben egyet lehet érteni, csak meg kell találni azt.

A Csodaház szülői klubból nőtt ki, és az ünnepek, közös programok által maradt meg összetartó közösségnek. Farsangtól a karácsonyig minden alkalmat megragadunk az ünneplésre. Természetesen tiszteletben tartjuk, ha valaki vallási vagy más egyéb okból nem vesz részt az ünneplésben.

Az alkalomhoz illően díszítjük a csoportszobákat és a folyosót. A legjobb, ha a díszek közösen, kézzel készülnek. Mindenki a lehetőségei szerint szokott hozzájárulni az eseményhez. Van, aki ajtódíszot hoz, van, aki házi süteményt vagy üdítőt, van, aki programszervezésben segít. Dolgozók és szülők egyaránt részt vesznek a készülődésben.

Az ünnepeket a farsanggal indítjuk. Beöltözünk valamilyen tematika szerint, kiszabás étetéssel és kántálással elűzzük a telet és a betegségeket, majd közös sütizéssel zárjuk a napot. Anyák napján zenés verses műsorral és pici ajándékkal kedveskedünk. Húsvétkor tojásfestés, bárány simogatás, locsolkodás, húsvéti történetek hallgatása a program.

19. kép Húsvéti ünnepség 2019-ben

A kisbárány legeltetését, simogatását mindenki nagyon élvezi (lásd fenti képösszeállítás). A fontos történelmi évfordulókról tematikus napokon emlékezünk meg a csoportokban (például március 15. október 23.).

Az év legszebb időszaka az advent és a karácsony. December elejétől, illetve az advent kezdetétől minden héten vannak rendezvényeink. Rengeteg szervezéssel és sok-sok munkával jár ez az időszak. A közös nagy adventi koszorún gyertyát gyűjtünk. Mindig olyan vendégeket kérünk fel a gyertyagyűjtásra, aki közel áll a szívünkhöz, vagy abban az évben nagyon sok munkával, törődéssel járult hozzá a közösség életéhez, például a fejlesztő oktatást biztosító intézmény igazgatója. A negyedik gyertyánkat hagyományosan Bálint Gabriella főigazgató asszony gyűjti meg.

Karácsonykor fenyőt díszítünk, és a csoportok ajándékot kapnak, alapítványi finanszírozással vásárolunk olyan játékot, vagy fejlesztő eszközt, amit mindenki szívesen használ.

Minden ünnepségen arra törekszünk, hogy a lehető legjobban megtapasztalja minden fiatal, hogy ez a nap más, különleges. Nagyon jó eszköz ehhez a zene, általa meg lehet találni az utat mindenkihez.

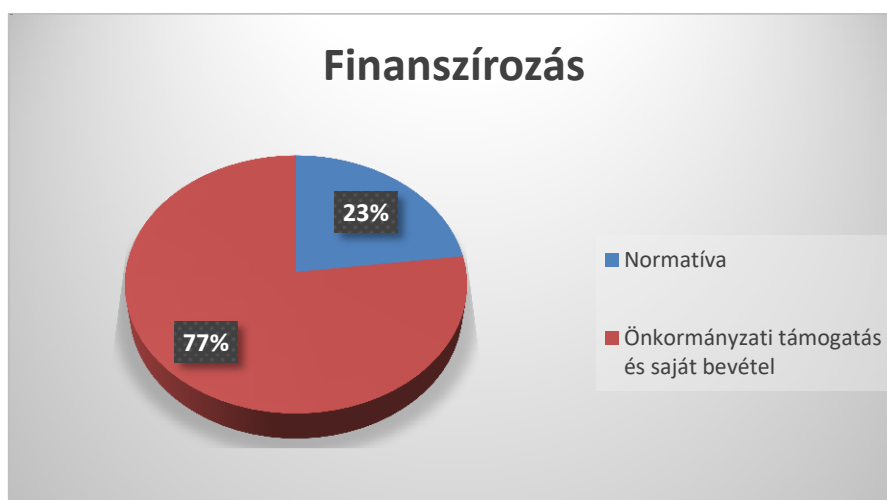
Közös programjaink még a kirándulások. Minden évben kilátogatunk egy őszi sétára a Tisza gyönyörű holtágához, Mártélyra, tavasszal a szegedi állatkertbe megyünk. A szülők is jönnek velünk. A helyi busztársaság küld nekünk mentesítő járatot, így kényelmesen tudunk utazni, menetrend szerinti buszokkal. A kirándulás lehetőséget ad a kimozdulásra, a megszokott hétköznapokból kimozdít minket. Jó hatással van szülőkre, gyerekekre, dolgozókra egyaránt.

14. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

14.1. FINANSZÍROZÁS

A városban három nappali ellátás működik, más-más fenntartóval. Mégis a legnagyobb áldozatot Hódmezővásárhely hozza, közel húsz éve a Csodaház finanszírozásával. Ez az áldozatvállalás jól mutatja az elköteleződést és a felelősségvállalást a halmozottan sérült gyermekeink jóllétéért.

A teljes működéshez szükséges összeg körülbelül negyedét fedezi a normatíva. A saját bevételünk a jelképes összegű napi térítési díjból áll (jelenleg 170 Ft.-/ szolgáltatási nap), melyet a szolgáltatást igénybevevő fizet ki. Ehhez jön a jelentős mértékű önkormányzati támogatás.

2. ábra Finanszírozás megoszlása 2020-ban

A kiadásaink között három fő csoport szerepel. A bér jellegű kiadások a legmagasabb összegűek, majd ennek körülbelül negyede a dologi kiadás, és még egy kicsit kevesebb a beruházásra szánt összeg.

A költségvetés tervezése minden évben körültekintően történik. A bér jellegű kiadásokba az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet melléklete szerinti munkakörök mellett érdemes néhány sort szánni a megbízási szerződéssel foglalkoztatott szakembereknek (gyógytornász, szakorvosok, terapeuták), hiszen így lesz az alapvetően gondozásra szakosodott intézményből speciális fejlesztést és ellátást nyújtó intézmény.

A berendezéseinket, fejlesztő eszközeinket részben a költségvetésből, részben közösségi összefogással tudjuk megvásárolni. A különböző terápiás és fejlesztő eszközök költsége nagyon magas, alaposan át kell gondolni, hogy mit szerezzünk be. Ennek fő szempontjai: mennyire használható széleskörűen, mennyi ideig fogjuk tudni használni, mennyi a fenntartási költsége. Az állítógép például nagyon hasznos eszköz, a mozgásterápia szerves része, de a gyerekek hamar kinövik, ezért többféle méretre kell gondolni.

Másik jó példa a hidroterápiás kádnál használt mennyezeti betegemelő lift, melyet nyitás óta

használunk, mindenki igénybe tudja venni, de a biztonságos használathoz elengedhetetlen az éves szerviz, ami közel százezer forint. Jól át kell gondolni tehát, hogy mit mire és meddig tudunk használni.

Alapítványunk a "CSILLAGVILÁG" ALAPÍTVÁNY A HALMOZOTTAN SÉRÜLT GYERMEKEK MEGSEGÍTÉSÉRE". A 2007 szeptemberétől működő alapítvány célja többek között szabadidős tevékenység szervezése, intézményi eszköztár fejlesztése, célzottan a súlyosan, halmozottan sérült gyermekek és fiatalok ellátásának segítése. Ennek köszönhetően valósul meg például a heti kutyaterápia, az ünnepek szervezése, vagy a nagyobb értékű eszközök beszerzése. Időről időre a városban szervezett adománygyűjtéseknél bennünket választanak célcsoportnak. A minket támogató egyesületek, közösségek szintén az Alapítványon keresztül tehetik meg felajánlásait.

14.2. A SZOLGÁLTATÁSOKAT BIZTOSÍTÓ SZAKMAI TEAM MŰKÖDÉSE

A szolgáltatások minőségét a szakmai team összehangolt munkája biztosítja. Szakterápiás foglalkozások megtartásához megfelelő végzettségű szakemberekre van szükség, ilyen a gyógytorna és a konduktív fejlesztés. Velük szorosan együttműködve dolgoznak a gondozók, akik a betanítás után aktívan részt tudnak venni a terápiákban (hidroterápia, MOTOMED, segédeszközök feladása).

A team működésben nincs alá-fölé rendelt viszony, az egymásra utaltság és a kis létszám miatt mindenki egyenlő, és segíti a másik munkáját. A nálunk dolgozó szakemberekre jellemző, hogy a szociális ellátás más területein már szereztek tapasztalatot, például idősellátásban, vagy kisgyermeknevelésben.

Minden évben lehetőségünk van fogadni olyan diákokat, akik az érettségijéhez szükséges 50 óra önkéntes munkájukat szeretnék teljesíteni, valamint a nyári diákmunka keretében is jönnek hozzánk diákok. Ők általában az intézményben a technikai feladatokban tudnak segíteni, de gyakran a szabadidős tevékenységeinkbe is bevonhatóak. Szívesen játszanak a fiatalokkal társas játékokat, bowlingot, labdajátékokat. Külön öröm, hogy az elmúlt évek során két diák is a gyógypedagógiai pályát választotta a nálunk megélt tapasztalatok hatására.

Szakmai munkakörben dolgozók végzettség szerinti megoszlása 2020-ban:

Munkakör		Összes teljes munkaidőben alkalmazásban álló végzettség szerint						
		Felsőfokú			Középfokú		Előírt szakképesítéssel rendelkezik	
		szociális	pedagógiai	eg.ügyi	érettségivel	érettségi nélkül	Ebből OKJ végzettséggel	
Terápiás munkatárs	1		1		0		1	
Gondozó	6				6	0	5	4
Szakmai vezető	1	1					1	
Összesen	8	1	1		6	0	7	4

A fenntarthatóság persze nem csak az anyagiakon múlik. A szolgáltatást igénybevevők létszáma és a munkavégzés színvonala nagyban befolyásolja a működésünket, és a két dolog összefügg.

Az igénybevevői létszám minden évben körülbelül 15 és 18 fő között mozog. A legtöbben az iskolai szünetekben szoktunk lenni, mert olyankor más oktatási intézménybe járó gyerekeket is tudunk fogadni¹⁵. Nagy segítség a szüleiknek, mert a gyermekük felügyelete így megoldottá válik.

A Csodaházban az elmúlt három évben nem volt jelentősen nagy fluktuáció. Egy kollégánk költözés miatt köszönt el tőlünk, egy másikat pedig áthelyeztek más szolgáltatásba.

Az intézmény működése komplett szabályrendszerre épül, az egyes jogszabályok pontos képet adnak arról, hogy milyen feltételekkel lehet a szolgáltatást nyújtani. A rendszeres kormányhivatali és államkincstári, valamint népegészségügyi ellenőrzéseken ezen feltételek teljesítését kéri számon (lásd: 2. számú melléklet). A jogszabály változásokat folyamatosan nyomon kell követni, például a Szociális Ágazati Portál segítségével.

Az intézmény fenntartása, fennmaradása nagyobb részben a jövőképünkön múlik, részben pedig a fenntartói szándékon. A szolgáltatást igénybevevők életkora egyre magasabb, ezzel együtt a szülők, törvényes képviselők életkora is egyre magasabb. Fontos számukra, hogy gondoskodjanak a gyermekeik jövőjéről, biztonságban szeretnék tudni őket akkor is, ha ők már nem tudják maximálisan ellátni ezt a feladatot, de nem szeretnék bentlakásos intézményi elhelyezést. Éppen ezért a szolgáltatás bővítésének lehetőségét kell keresnünk. Ilyen szolgáltatás például a szülők régi álma, az időszakos bentlakásos felügyelet, vagy a KézenFogva Alapítvány által nyújtott Fecske Program megvalósítása Hódmezővásárhelyen. Az alapítványunk közelmúltbeli átalakulása lehetővé teszi, hogy folyamatosan keressük a lehetőségeket, amelyekkel reagálni tudjunk a szükségletekre.

¹⁵ 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 81. § (3a) bek. a) pontja szerint

15. IRODALOMJEGYZÉK, FELHASZNÁLT SZAKMAI ANYAGOK

Jogszályi környezet

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.tv> (letöltve: 2020.11.30)
- 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000001.scm> (letöltve: 2020.11.30)
- 9/1999. (XI.24) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900009.scm> (letöltve: 2020.11.30)

Szakirodalom:

- Dr. Márkus Eszter: Az érzékelés-észlelés fejlesztésének lehetőségei
http://keppeljellet.atw.hu/files/dr_markus_eszter.pdf
- Öt év a Csodák házában 2006-2011, Hódmezővásárhely, 2011
- Szakmai Program, Csodaház Foglalkoztató Napközi, 2019

16. MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET: HÁZIREND

Házirend

Az intézmény neve: Hódmezővásárhely Többcélú Kistérségi Társulás

Kapcsolat Központ

CSODAHÁZ Foglalkoztató Napközi

Az intézmény címe: 6800. Hódmezővásárhely, Endre Béla u.2.

Tel. /Fax: 62/233-125

Férőhelyek száma: 20 fő

Nyitvatartási ideje: 7 órától – 16:30 óráig

Szakmai Vezető: Szolyákné Deczki Gabriella

A Házirend célja:

- a társadalmi tulajdon védelme
- az ellátottak és gondozók egymás iránti, kölcsönös megbecsülése, tisztelete
- az együttélés követelményeinek érvényesítése

A Házirend kiterjed:

- az ellátottak jogaira, kötelességeire
- a dolgozók, gondozók jogaira, kötelességeire

A Házirend hatálya kiterjed:

- az ellátottakra
- a dolgozókra, gondozókra
- látogatókra
- szülőkre, gondviselőkre

A Házirend betartása mindenki számára kötelező érvényű!

Ellátásra jogosultak köre

A **3** éves kortól a **45** éves korig a halmozottan sérült személyek.

A felvételi kérelem írásban történik, melyre a Csodaház Foglalkoztató Napközi vezetője írásban adja meg az engedélyt, egyben tájékoztatja az ellátottat (törvényes képviselőjét) az esetlegesen felmerülő költségek összegéről, a befizetés módjáról, határidejéről.

Az intézmény által nyújtott szolgáltatások köre:

Fizikai ellátás keretében:

- étkezést biztosítunk az ellátottak igényei alapján.
- mosásra, vasalásra biztosítunk lehetőséget.
- lehetőséget biztosítunk fürdésre, tisztálkodásra - higiéniai balesetek esetében.

Az egészségügyi

- szakellátáshoz való hozzájutást elősegítjük orvoshoz való kíséréssel.
- intézményünkben havi egyszer orvosi rendelést biztosítunk.
- egészségügyi felvilágosító előadásokat szervezünk.

Kulturális könyvek, társasjátékok, tömegkommunikációs eszközök biztosítása.

Szakterápiás foglalkozásokon való részvétel.

Személyre szabott bánásmódban részesítjük az ellátottakat.

Hivatalos ügyek intézésében, életvitelre vonatkozó tanácsadásban nyújtunk segítséget.

Szabadidős programokat szervezünk.

Ünnepeinkről megemlékezések formájában elevenítjük fel a történeket.

Bensőséges hangulatú karácsonyi és húsvéti ünnepségeket tartunk.

Vidám farsangi mulatsággal búcsúztatjuk a telet.

Külsős szakembereink szakmai tudása klienseink komplex ellátását segítik:

(gyermekorvos, ortopéd szakorvos, neurológus szakorvos, védőnő, gyógytornász.)

Az intézmény munkatársai *kapcsolatot tartanak* az ellátott hozzátartozójával, törvényes képviselőjével.

Ellátottak jogai

- Az ellátottak igénybe vehetik (megfelelő irányítás és felügyelet mellett) mindazon szolgáltatásokat, berendezéseket, amelyet az intézmény biztosítani képes.
Ezek: tisztálkodási-, mosási-, vasalási lehetőség – higiéniai balesetek esetén, orvosi ellátás, rendezvényeken, kirándulásokon való részvétel, szakterápiás foglalkozásokon való részvétel (fejlesztő felkészítés)

Ellátottjogi képviselő

- Elérhető INTEGRÁLT JOGVÉDELMI SZOLGÁLAT honlapján feltüntetett telefonszámon és e-mail címen.
Web: <http://www.ijsz.hu/ellatottjog.html>

Az ellátottjogi képviselő neve, e-mail címe, telefonszáma ki van függesztve az Intézmény faliújságjára is.

Egymás közötti és hozzátartozói kapcsolattartás

- Az intézmény nyitvatartási idején elérhető az intézményvezető.
- Kapcsolattartás módja ezen felül az „üzenő füzet”, melyben a gondozottakkal kapcsolatos történések kerülnek rögzítésre, napi szinten.

A törvényes képviselők kötelességei

- A Házi rend betartása és betarttatása.
- A berendezések állapotának megóvása, védelme.
- Az intézmény tisztaságára ügyelni.

- Kölcsonös figyelem és tiszteletadás egymás és a dolgozók részére.
- Térítési díj kiegyenlítése, számla ellenében, a megállapodásnak megfelelően.
- Távolmaradásról az intézmény dolgozóit köteles értesíteni.
- Véleményezési, beleszólási joga van az intézmény életének vonatkozásában.
- Sérelmével, ha az általa nem megnyugtató módon került lerendezésre, panaszkezelési szabályzat alapján járhat el.
- A szülő (törvényes képviselő) biztosítani köteles az általa képviselt, gondozott intézménybe történő biztonságos be-, illetve hazakísérését.

A dolgozók kötelességei

- Naponta tiszta, meleg, kulturált körülmények között fogadni az ellátottakat.
- Segíteni az ellátottakat azokban a tevékenységekben (fürdés, szükségleteik elvégzése, szakterápiás foglalkozásokon való részvétel stb.), amelyeket önmaguktól alig, vagy nem képesek megtenni.
- Tisztelet, figyelmesség az ellátottak és egymás iránt.
- Gondoskodik az ellátottak biztonságáról, felügyeletéről, foglalkoztatásáról.
- Gondoskodik az intézmény biztonságos, zökkenőmentes működéséről.
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, informálni a gyermekkel kapcsolatos napi történekről.
- A szakmai vezető évente megszervezi a dolgozók tűz-és munkavédelmi oktatását.

Az intézménybe bevihető használati tárgyak

- Csak olyan tárgyat lehet az intézmény területére behozni, amely nem balesetveszélyes, illetve minden esetben az intézményvezető joga és felelőssége eldönteni, hogy az adott tárgy bevihető-e.

Alapfeladatait meghaladó programok térítési díja

- Mindig esetenként kerül meghatározásra

Általános rendelkezések

- Az épület egész területén a dohányzás szigorúan tilos!
- Alkoholos és kábítószeres állapotban, az intézményben tartózkodni nem lehet.
- Szeszes italt az intézménybe bevinni és fogyasztani tilos.
- Vitás ügyek tisztázásánál az intézményvezető segítségét kell kérni.
- Lázas, fertőző beteg felgyógyulásáig az intézményt nem látogathatja, felgyógyulásakor orvosi igazolással igazolja egészségességét („egészséges, közösségbe mehet”).
- Szándékos rongálás esetén az ellátott törvényes képviselője, hozzátartozója az okozott kárt megtéríteni köteles.
- Az intézmény területére behozott értékekért a gondozók felelősséget nem vállalnak.
- Az ellátottak és a dolgozók kötelesek az ésszerű határokon belül az energiával takarékoskodni.
- Az intézménybe érkezéskor, főleg az őszi, téli hónapokban a tisztaság megőrzése érdekében váltócipő használata kötelező mindenki számára, beleértve a látogatókat is.
- Az intézmény szépítéséhez, fejlesztéséhez bárki lehetőségéhez mérten, saját jövedelme, illetve vagyona terhére hozzájárulhat, valamint szakipari munkáját felajánlhatja, ha az intézményvezetővel ezt előzetesen egyeztette.

- Az intézmény alapfeladatát meghaladó programok (kirándulás) finanszírozása az ellátottak (szülők, törvényes képviselőjük) önköltséges hozzájárulásával történik.

Készpénz-betét formájában történő megőrzésének esetei

- Csak kérésre, külön megállapodásban rögzítetten, az intézményvezető engedélyével lehetséges

Intézményi jogviszony megszűnik

- Az intézmény jogutód nélküli megszűnésével.
- A jogosult halálával.
- A határozott idejű elhelyezés esetén a megjelölt időtartam lejártával.
- Az intézményvezető megszüntető határozatával.
- A Házirend többszöri apró vagy egyszeri súlyos megsértésével.
- A törvényben, rendeletben előírtaknak alapján.
- Szülő, gondviselő kérelmére.

Intézményből való eltávozás és visszatérés

- Kizárólag a szülő/gondviselő tudtával, az ő írásbeli kérelmére, illetve az intézményvezető engedélyével hagyható el az intézmény.

Az ellátott vagy hozzátartozója, törvényes képviselője jogos vagy vélt sérelmével, amennyiben nem kapott kellő orvoslást az intézményvezetőtől, panasszal élhet: A panaszkezelési szabályzatban feltüntetettek szerint, az ellátottjogi képviselőnél, aki a személyes gondoskodást nyújtó alap- és szakosított ellátást biztosító intézményi elhelyezést igénybevevő, illetve a szolgáltatásban részesülő részére nyújt segítséget jogai gyakorlásában.(1993. évi III. tv. 94/K. §)

Vallásgyakorlás

- A közösségi élet szabályait betartva, mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához.

2. SZÁMÚ MELLÉKLET: JOGSZABÁLYI MANKÓ

Jogszályi mankó /2020/

Nappali ellátás szolgáltatási elemei:

1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 77. § (1) és 81. § (5) bekezdés a) és b)

Csoportlétszám:

1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 82. § (1): 6-8 fős gondozási csoport és 40 § (3) szabályozza a max. 8 főt

Kit lehet felvenni:

1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 81. § (1)-(3a)

Kötelező próbaidő:

1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 81. § (4)

Kötelező dokumentáció:

1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 79. § (1) látogatási és eseménynapló

1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 80. § házirend

1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 6. § (10) eltartási/életjáradéki/öröklési szerződés tilalma

1993. évi III. törvény 94/C. § (1) és (3) megállapodás megkötése és tartalma

9/1999. (XI.24) SzCsM rendelet 3. § (1) felvételi kérelem írásban

9/1999.(XI.24) SzCsM rendelet 3. § (3) jövedelemnyilatkozat

9/1999.(XI.24) SzCsM rendelet 21. § (2) szakértő vélemény, szakorvosi lelet

1993. évi III. törvény 117/B. § **intézményi térítési díjjal azonos személyi térítési díj megfizetésének vállalásáról szóló nyilatkozat**

3. SZÁMÚ MELLÉKLET: JELENTKEZÉSI ADATLAP**Jelentkezési adatlap¹⁶****Az ellátást igénybevevő adatai:**

Név:.....

Születési idő, hely:.....

Lakcím:.....

Tel.:..... Mobil:.....

Anyja neve:.....

Anyja születési ideje:.....

Apja neve:.....

Apja születési ideje:.....

TAJ (gyermek):.....

Naponta hány órában szeretné igénybe venni az intézmény szolgáltatásait?

egész napos ellátást kérek

..... órában

Állampolgársága:.....

Gyermekekkel kapcsolatos kérdések

Kora:.....

Születési súlya:.....gramm

Hányadik hétre született:.....

Szülés:.....

Diagnózisok:.....

Műtétek:.....

Testvérek száma:.....

Gyógyszerérzékenység:.....

Allergia:.....

Légzés:.....

Epilepszia:.....

Milyen gyakori:.....

Állandó gyógyszer:.....

¹⁶ Ez a jelentkezési adatlap nem jogszabály által előírt kötelezően kitöltendő adatlapok közé tartozik, hanem intézményünk, hosszú évek tapasztalatai által kialakított dokumentuma.

Látás:.....

Hallás:.....

Hallókészülék:.....

Étvágy:.....

Rágási, nyelési probléma van-e:.....

Étkezés:.....

Ivás:.....

Evőeszköz használata:.....

Asztalnál megül-e:.....

Biztonságos:.....

Étrend:.....

Mozgásképességei

Tud földön gurulni:..... Kúszni:.....

Négykézláb mászni:.....

Tud földön ülni:..... Széken:.....

Tud állni:..... Hogyan:.....

Tud lépéseket tenni:..... Hogyan:.....

Tud járni:..... Hogyan:.....

Segédeszközei:.....

Kerekes széssel, babakocsival rendelkezik-e:.....

Mentális állapot

Tájékozódás térben orientált:.....

Időben orientált:.....

Beszéd megértés:.....

Beszéd:.....

Hogyan kommunikál:.....

Érzelmi állapota:.....

Önellátás

Szükségletét jelzi-e:.....

Hogyan:.....

WC használata:.....

Pelenkát használ-e:.....

Ha nem, előfordul-e „baleset”:.....

Öltözködésben, vetkőzésben részt vesz:

Megjegyzés, javaslat:.....

